ROZSUDEK TRIBUNÁLU (pátého senátu)

1. července 2010 *

Ve věci T-62/08,

**ThyssenKrupp Acciai Speciali Terni SpA,** se sídlem v Terni (Itálie), zastoupená T. Salonicem, G. Pellegrinem, G. Pellegrinem a G. Baronem, advokáty,

žalobkyně,

proti

**Evropské komisi,** zastoupené C. Giolitem a G. Contem, jako zmocněnci,

žalované,

jejímž předmětem je návrh na zrušení rozhodnutí Komise 2008/408/ES ze dne 20. listopadu 2007 o státní podpoře č. C 36/A/06 (ex NN 38/06), kterou Itálie poskytla

* Jednací jazyk: italština.

ve prospěch společností ThyssenKrupp Cementir a Nuova Terni Industrie Chimiche (Úř. věst. 2008, L 144, s. 37),

TRIBUNÁL (pátý senát),

ve složení M. Vilaras (zpravodaj), předseda, M. Prek a V. M. Ciucă, soudci,

vedoucí soudní kanceláře: J. Palacio González, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 1. července 2009,

vydává tento

**Rozsudek**

## Skutkový základ sporu

1 Italská republika zestátnila odvětví elektrické energie zákonem č. 1643 ze dne 6. prosince 1962, kterým byla založena společnost Ente nazionale per l'energia elettrica (ENEL) a byly na ní převedeny podniky z odvětví elektrárenského průmyslu (GURI

č. 316, ze dne 12. prosince 1962, s. 5007, dále jen „zákon č. 1643/62“). Uvedeným zákonem Italská republika svěřila společnosti ENEL monopolní postavení na vnitrostátním území v oblasti výroby, dovozu a vývozu, přepravy, transformace, distribuce a prodeje elektrické energie bez ohledu na zdroj výroby, avšak s určitými výjimkami.

2 Podle čl. 4 odst. 6 zákona č. 1643/62 byly z procesu zestátnění v odvětví elektrické energie vyloučeny podniky vyrábějící elektřinu hlavně pro vlastní spotřebu (dále jen „samovýrobci“).

3 V dané době byla společnost Terni, jejímž většinovým akcionářem byl stát, činná v odvětvích výroby oceli, chemických látek a cementu. Navíc vlastnila a provozovala vodní elektrárny, jejichž produkce sloužila především k zásobování výrobních procesů společnosti

4 S ohledem na její strategický význam pro zásobování země elektrickou energií byla část společnosti Terni čítající vodní elektrárny zahrnuta do zestátnění, navzdory tomu, že měl daný podnik postavení samovýrobce.

5 Výnosem prezidenta republiky č. 1165 ze dne 21. srpna 1963 o převodu na ENEL veškerých aktiv týkajících se činností uvedených v čl. 1 prvním pododstavci zákona č. 1643/62 a vykonávaných „Terni: Società per l'Industria e l'“Elettricità SpA (řádná příloha ke GURI č. 230, ze dne 31. srpna 1963, s. 58, dále jen výnos č. 1165/63) Italská republika poskytla za převod aktiv společnosti Terni náhradu v podobě preferenční sazby za elektřinu (dále jen sazba Terni) pro období od roku 1963 do roku 1992.

6 V roce 1964 se společnost Terni rozdělila na tři společnosti: Terni Acciai Speciali, která vyrábí ocel, Nuova Terni Industrie Chimiche, činná v odvětví chemických látek, a Cementir, která vyrábí cement (dále společně jen „společnosti ex-Terni"). Tyto společnosti byly později privatizovány a odkoupeny společnostmi ThyssenKrupp, Norsk Hydro a Caltagirone, přičemž tento proces vyústil ve vznik ThyssenKrupp Acciai Speciali Terni SpA, Nuova Terni Industrie Chimiche SpA a Cementir SpA, které nadále využívaly sazbu Terni.

7 Zákonem č. 9 ze dne 9. ledna 1991, kterým se stanoví prováděcí předpisy pro nový národní energetický plán: institucionální aspekty, vodní elektrárny a sítě, uhlovodíky a geotermální energie, samovýroba a daňová ustanovení: (řádná příloha ke GURI č. 13, ze dne 16. ledna 1991, s. 3, dále jen „zákon č. 9/91"), Italská republika prodloužila do 31. prosince 2001 platnost stávajících koncesí pro vodní elektrárny, tedy koncesí, na základě kterých fungovaly společnosti využívající veřejné vodní zdroje k výrobě elektrické energie.

8 Podle čl. 20 odst. 4 uvedeného zákona Italská republika prodloužila do 31. prosince 2001 rovněž sazbu Terni. Bylo také stanoveno, že množství dotované elektrické energie dodávané společnostem ex-Terni se během následujících šesti let (2002–2007) bude postupně snižovat tak, aby do konce roku 2007 byla platnost zvýhodněné sazby ukončena.

9 Zákon č. 9/91 byl italskými orgány oznámen Komisi, která dne 6. srpna 1991 přijala rozhodnutí nevznášet námitky (rozhodnutí o státní podpoře NN 52/91; dále jen „rozhodnutí ze dne 6. srpna 1991").

10 Legislativním nařízením č. 79 ze dne 16. března 1999, které se týkalo směrnice 96/92/ES o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou (GURI č. 75, ze dne 31. března 1999, s. 8, dále jen „nařízení č. 79/99“), Italská republika prodloužila platnost stávajících koncesí pro vodní elektrárny. Článek 12 odst. 7 a 8 uvedeného nařízení zní takto:

„7. Koncese, jejichž doba platnosti skončila nebo skončí nejpozději dne 31. prosince 2010, se prodlužují do posledně uvedeného data a držitelé dotčených koncesí, aniž je třeba v této souvislosti vydávat správní akt, pokračují v činnosti a informují o tom orgán, který koncesi vydal, ve lhůtě 90 dnů od data vstupu tohoto nařízení v platnost […]

8. Na koncese, jejichž doba platnosti končí po dni 31. prosince 2010, se vztahují podmínky pro uplynutí platnosti stanovené aktem udělujícím koncesi.“

11 Na základě čl. 11 odst. 11 legislativního nařízení č. 35 ze dne 14. března 2005 o naléhavých opatřeních v rámci akčního plánu pro hospodářský, sociální a územní rozvoj (GURI č. 62, ze dne 16. března 2005, s. 4) přeměněného na zákon č. 80 ze dne 14. května 2005 (dále jen „zákon č. 80/05“) Italská republika opětovně prodloužila sazbu Terni až do roku 2010, přičemž opatření bylo použitelné ode dne 1. ledna 2005 (dále jen „sporné opatření“). Zákon č. 80/05 uvádí, že až do roku 2010 budou společnosti ex-Terni využívat stejného zacházení, jakého se jim dostávalo do dne 31. prosince 2004, pokud jde o dodávané množství (celkem 926 GWh pro tři společnosti ex-Terni) a ceny (1,32 eurocentu/kWh). Krátce poté byly zákonem č. 266 ze dne 23. prosince 2005 koncese pro vodní elektrárny obecně prodlouženy až do roku 2020.

12 Komise se o uvedeném opatření o prodloužení dozvěděla při vyšetřování jiné věci a dopisem ze dne 23. prosince 2005 si vyžádala informace od italských orgánů, které odpověděly dopisem ze dne 24. února 2006, přičemž následovaly dva další dopisy ze dne 2. března a 27. dubna 2006.

13 Dopisem ze dne 19. července 2006 Komise informovala Italskou republiku o rozhodnutí zahájit řízení podle čl. 88 odst. 2 ES. Rozhodnutí bylo zveřejněno v *Úředním věstníku Evropské unie* (Úř. věst. C 214, s. 5) a Komise vyzvala dotčené třetí osoby, aby předložily připomínky týkající se daného opatření.

14 Italská republika podala své připomínky dopisem ze dne 25. října 2006 a doplňující informace poskytla dopisy ze dne 9. listopadu a 7. prosince 2006.

15 Komise obdržela připomínky dotčených třetích osob a předala je italským orgánům, které měly možnost se k nim vyjádřit. Připomínky Italské republiky obdržela v dopise ze dne 22. prosince 2006.

16 Dopisem ze dne 20. února 2007 si Komise vyžádala další informace, které italské orgány poskytly prostřednictvím dopisů ze dne 16. dubna, 10. a 14. května 2007.

17 Dne 20. listopadu 2007 Komise přijala rozhodnutí o státní podpoře C 36/A/06 (ex NN 38/06) kterou Itálie poskytla ve prospěch společností Thyssen-Krupp Cementir a Nuova Terni Industrie Chimiche (Úř. věst. 2008, L 144, s. 37, dále jen „napadené rozhodnutí“).

18 Bod 163 odůvodnění napadeného rozhodnutí zní takto:

„Komise shledala, že [Italská republika] v rozporu s čl. 88 odst. 3 Smlouvy o ES protiprávně provedla ustanovení paragrafu [čl. ] 11 odst. 11 vyhlášky [legislativního nařízení] [35]/2005 přeměněné[ho] na zákon [č. 80/05], které umožnilo změnit a prodloužit platnost zvýhodněných sazeb za elektrickou energii pro tři společnosti ex-Terni až do roku 2010. Komise má za to, že toto opatření, které představuje čistou provozní podporu, není způsobilé pro jakoukoliv výjimku podle Smlouvy o ES, je proto neslučitelné se společným trhem. Části výše uvedeného opatření, které ještě nebyly poskytnuty nebo vyplaceny, proto nesmí být provedeny. Podpora, která již byla vyplacena, musí být navrácena. Částky, na něž by příjemci měli nárok v letech 2005, 2006 a 2007 podle zákona [č. 9/91], mohou být odečteny z celkové částky, jež má být navrácena."

19 Výrok napadeného rozhodnutí obsahuje následující ustanovení:

„*Článek 1*

1. Státní podpora, kterou [Italská republika] poskytla ve prospěch společností ThyssenKrupp Cementir a Nuova Terni Industrie Chimiche je neslučitelná se společným trhem.

2. Státní podpora, kterou [Italská republika] přiznala společnostem ThyssenKrupp Cementir a Nuova Terni Industrie Chimiche dosud ji však nevyplatila, je rovněž neslučitelná se společným trhem, nesmí být proto provedena.

*Článek 2*

1. [Italská republika] zajistí, aby příjemci navrátili podporu uvedenou v čl. 1 odst. 1.

[…]“

**Řízení a návrhová žádání účastnic řízení**

20 Návrhem došlým kanceláři Tribunálu dne 6. února 2008 podala žalobkyně projednávanou žalobu

21 Žalobkyně navrhuje, aby Tribunál:

– prohlásil napadené rozhodnutí za protiprávní a zrušil jej v plném rozsahu;

– uložil Komisi náhradu nákladů řízení;

– nařídil v případě potřeby Komisi, aby v souladu s články 64 a 66 jednacího řádu Tribunálu předložila sdělení zaslaná a obdržená italskými orgány v září a listopadu 1991, jakož i veškerá další organizační procesní opatření nebo důkazní opatření považovaná za vhodná;

nebo podpůrně,zrušil napadené rozhodnutí v rozsahu, v kterém:

– prohlašuje, že Italská republika provedla podporu poskytnutou žalobkyni Cementir a Nuova Terni Industrie Chimiche, v rozporu s čl. 88 odst. 3 ES;

– prohlašuje, že žalobkyně, Cementir a Nuova Terni Industrie Chimiche musejí vrátit finanční částky a v důsledku toho;

– nařizuje Italské republice bez prodlení přistoupit k vybrání uvedených částek včetně úroků;

nebo podpůrněji, zrušit napadené rozhodnutí v rozsahu, v jakém nařizuje Italské republice bez prodlení přistoupit k vybrání podpory včetně úroků, neboť by takové vybrání bylo v rozporu s obecnou zásadou ochrany legitimního očekávání.

22 Komise navrhuje, aby Tribunál:

– zamítl žalobu;

– uložil žalobkyni náhradu nákladů řízení.

**Právní otázky**

23 Žalobkyně uplatňuje čtyři žalobní důvody vycházející zaprvé z porušení čl. 87 odst. 1 ES, zadruhé z porušení podstatných procesních náležitostí a z porušení článků 87 ES a 88 ES z důvodu zjevně nesprávného posouzení hospodářské studie předložené italskými orgány, zatřetí z porušení čl. 88 odst. 3 ES a začtvrté z porušení čl. 14 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 659/1999 ze dne 22. března 1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k čl. [88 ES] (Úř. věst. L 83, s. 1; Zvl. vyd. 08/01, s. 339), a z porušení zásady ochrany legitimního očekávání.

*K žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení čl. 87 odst. 1 ES*

Argumenty účastnic řízení

24 Žalobkyně tvrdí, že Komise neprávem kvalifikovala sporné opatření jako státní podporu, a v důsledku toho se domnívala, že jí mělo být uvedené opatření oznámeno.

25 Uvádí, že opatření týkající se náhrady poskytnuté členskými státy jako náhrada škody způsobené podnikům zejména v důsledku vyvlastnění, se nepovažují za státní podporu, což sama Komise připouští v bodě 70 odůvodnění napadeného rozhodnutí.

26 V projednávané věci mimořádné vyvlastnění utrpěné společností Terni v roce 1962 umístilo posledně jmenovanou do zjevně nevýhodného soutěžního postavení ve srovnání s jejími soutěžiteli, což zákonodárce vedlo k tomu, že za účelem nápravy této závažné diskriminace zavedl pro společnost Terni „kritérium" náhrady zcela odlišné od náhrady poskytované ve formě jednorázové finanční náhrady ostatním vyvlastněným podnikům, aby tak „nebyla narušena vnitřní rovnováha daného podniku", jež měl podle zákona zestátnění uniknout.

27 Zákon č. 1643/62 tedy společnosti Terni udělil nárok na hospodářskou kompenzaci ve formě zvláštní sazby za dodávky elektřiny, a umístil ji tak do postavení virtuálního samovýrobce, aby dlouhodobě vyrovnal případné dodatečné škody – obtížně

odhadnutelné v okamžiku vyvlastnění – způsobené vývojem cen elektřiny a aby tak průběžně neutralizoval jeho účinky.

28 Na základě daného flexibilního kritéria, jež sestávalo ze zachování nediskriminační souběžnosti mezi společností Terni a ostatními nevyvlastněnými samovýrobci, stanovil výnos č. 1165/63, že sazba Terni má mít stejnou dobu platnosti, jako je doba platnosti koncesí na vodní elektrárny udělené nevyvlastněným samovýrobcům, tedy do dne 31. prosince 1992, přičemž k tomuto datu pravděpodobně ustanou diskriminační účinky vyvlastnění části společnosti Terni čítající vodní elektrárny. Společnost Terni by totiž ke konci roku 1992 přišla o koncese povolující využívání vodních zdrojů za účelem samovýroby elektřiny.

29 Takto stanovená náhrada tedy vychází ze tří činitelů: množství elektřiny, její cena a doba platnosti. Pouze první z činitelů byl stanoven s konečnou platností v závislosti na spotřebě společnosti Terni v roce 1961 a odhadu zvýšení spotřeby spojené s již zahájenými, avšak v roce 1962 dosud nedokončenými, investicemi. Cena nebyla určena částkou, ale spíše způsobem výpočtu, neboť pouze flexibilita ceny umožnila dodržet logiku stanovené náhrady. Doba platnosti byla stanovena na 30 let nikoli proto, že tato doba umožnila pokrýt hodnotu vyvlastněného majetku, ale proto, že to podle kritéria srovnání s nevyvlastněnými samovýrobci byla doba platnosti koncesí na vodní elektrárny, což Komise uznala v bodech 18 a 77 odůvodnění napadeného rozhodnutí.

30 Cíl směřující k znovunastolení v největším možném rozsahu hospodářských podmínek a rovnováhy, které společnost Terni požívala před vyvlastněním, byl rovněž stanoven na základě italských ústavních zásad, konkrétně zásady zákazu diskriminace a zásady stanovící „vážnou“, „náležitou a přiměřenou“ náhradu za vyvlastnění, jakož

i na základě zásady práva Společenství, která chrání volnou hospodářskou soutěž a je stanovena v čl. 4 prvním pododstavci ES.

31 Tento prvotní mechanismus náhrad je rovněž v souladu se zásadami stanovenými v článku 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950 (dále jen „ÚOLP“), jakož i judikaturou Evropského dvora pro lidská práva (dále jen „ESLP“).

32 Komise neprávem tvrdila, že jakékoli časové prodloužení daného režimu znamená změnu prvotního mechanismu, což by neoddiskutovatelně a bez výjimky vedlo ke změně nápravné povahy náhrady. Případnou změnu povahy náhrady prostřednictvím prodloužení sazebního opatření je třeba posoudit s ohledem na dodržení výše uvedeného cíle vymezeného *ex ante*.

33 Žalobkyně uvádí, že zákon č. 529 ze dne 7. srpna 1982 o úpravě vztahů mezi společností ENEL, energetickými podniky místních společností a podniky, které byly samovýrobci elektrické energie, v oblasti koncesí na velké vodní elektrárny (GURI č. 222 ze dne 13. srpna 1982, s. 5771), a čl. 24 zákona č. 9/91 prodloužili ve prospěch stávajících koncesionářů do 31. prosince 2001 koncese na velkokapacitní vodní elektrárny, jejichž platnost končila na konci roku 1992, a že toto zcela mimořádné a v okamžiku zestátnění zajisté nepředvídatelné obnovení způsobilo opětovné vyvolání problému týkající se uplatnění kompenzačního kritéria vytvořeného pro společnost Terni. V souladu se způsobem stanovení náhrady vymezeného zákonem č. 1643/62, jakož i nařízením č. 1165/63, a za účelem zachování paralely mezi společností Terni a ostatními samovýrobci se zákonodárce prostřednictvím přijetí čl. 20 odst. 4 zákona č. 9/91 rozhodl prodloužit platnost sazby Terni do dne 31. prosince 2001.

34 Žalobkyně poznamenává, že v rozporu s tvrzeními Komise obsahuje článek 20 zákona č. 9/91, který stanoví prodloužení platnosti sazby Terni, dva výslovné a jeden nepřímý odkaz na samovýrobce, které potvrzují, že prodloužení platnosti uvedené sazby bylo pro italský stát povinným aktem za účelem uplatnění kompenzačního „kritéria" stanoveného zákonem č. 1643/62.

35 Dále zdůrazňuje, že rozhodnutím ze dne 6. srpna 1991 Komise rozhodla, že „nevznese námitky" proti použití zákona č. 9/91. Mimoto Komise poté, co Italskou republiku požádala o zvláštní informace „týkající se údajné státní podpory poskytnuté společnosti Ilva [nástupce společnosti Terni] prostřednictvím snížení sazby za elektřinu" a obdržela odpovědi objasňující pravou kompenzační povahu preferenční sazby, nezahájila žádné řízení v této věci. Z toho podle žalobkyně plyne, že Komise přijala závěr, že dané prodloužení představuje legální pokračování opatření týkajícího se náhrady poskytnuté společnosti Terni zákonem č. 1643/62, jakož i nařízením č. 1165/63, a že z toho titulu daný sazební režim nepodléhá právní úpravě Společenství týkající se státních podpor.

36 Žalobkyně připomíná, že koncese na vodní elektrárny byly znovu prodlouženy až do 31. prosince 2010 prostřednictvím čl. 12 odst. 7 výnosu č. 79/99, zatímco sazba Terni nebyla prodloužena ve stejném okamžiku, neboť prodloužení stanovené zákonem č. 9/91 rovněž zavedlo režim postupného ukončení, jež mělo začít uplynutím platnosti koncesí na vodní elektrárny (tedy na konci roku 2001) a být dokončeno na konci roku 2007. Mimoto liberalizace trhu s elektřinou, která byla také zavedena nařízením č. 79/99, měla podle předpokladů umožnit společnostem ex-Terni získat na liberalizovaném trhu elektřinu za konkurenční ceny podobné výrobním nákladům, které by vynaložily, kdyby měly nadále v držení vyvlastněné elektrárny.

37 V roce 2005 však liberalizace trhu s elektřinou v Itálii nedosáhla příznivých účinků na úrovni hospodářské soutěže a společnosti ex-Terni se opět nacházely v situaci, kdy byly diskriminovány ve vztahu k nevyvlastněným samovýrobcům, což zákonodárce vedlo k přijetí sporného opatření. Podle žalobkyně je zjevné, že když se Italská republika rozhodla znovu posunout, do roku 2010, uplynutí platnosti koncesí na vodní elektrárny, žalobkyně a ostatní společnosti ex-Terni již měly nárok na prodloužení sazby Terni, i když nikoli ve stejném rozsahu a na stejnou dobu, jako byla platnost uvedených koncesí. Sporné opatření nakonec zachovalo nedotčenou původní logiku náhrady spočívající v zacházení se společností Terni jako s virtuálním samovýrobcem.

38 Žalobkyně zdůrazňuje, že postavení virtuálního samovýrobce bylo v průběhu let zachováno pro jiné účely, zejména když byla v Itálii zavedena do sazby za elektřinu složka nazvaná „tepelný příplatek", od níž byla společnost Terni osvobozena podobně jako všichni samovýrobci. Krom toho jak Corte suprema di cassazione (italský nejvyšší kasační soud), tak Consiglio di Stato (italská státní rada) v rozsudcích vydaných *in tempore non suspecto* a ve věcech, jejichž předmět byl zcela jiný, než je předmět projednávané věci, oficiálně uznaly zvláštní logiku souběžnosti a kritéria virtuálního samovýrobce, jež byly základem sazby Terni. Uvedené dva nejvyšší soudy totiž potvrdily, že i po roce 1992 by sazba za elektřinu, kterou má společnost Terni platit společnosti ENEL, měla být složena se stejných prvků jako náklady samovýrobců. Námitka Komise, podle které je tento výklad irelevantní, neboť nezohledňuje výnos č. 1165/63, ale pouze zákon č. 9/91, je formální a nepravdivá, protože závěry uvedených rozsudků spočívaly právě na zvláštní logice náhrady poskytnuté společnosti Terni v rámci zestátnění, a zejména na výkladu čl. 4 zákona č. 1643/62 a článků 7 a 8 výnosu č. 1165/63.

39 Stanovisko Komise odhaluje rozpory jak v samotném napadeném rozhodnutí, tak rozpory mezi napadeným rozhodnutím a žalobní odpovědí.

40 Žalobkyně uplatňuje, že tvrzení Komise, podle kterého „jakákoli následná revize částek nebo mechanismu nutně mění povahu opatření", je ve zjevném rozporu s tím, co sama Komise uznává, tedy s tím, že podstatou logiky prodloužení je „zachovat podobnost se zacházením s těmi výrobci elektrické energie z vodní energie, kterým byla platnost koncesí prodloužena" (bod 92 odůvodnění napadeného rozhodnutí), že původní doba platnosti byla stanovena v závislosti na uplynutí doby platnosti koncesí na vodní elektrárny (bod 77 odůvodnění napadeného rozhodnutí), nebo že způsob náhrad zvolený italským zákonodárcem v roce 1962 byl odůvodněn v rozsahu, v jakém umožňoval „neutralizova[t] riziko dodatečné škody […] společnosti Terni […], která by mohla […] vzniknout v průběhu let například v případě zvýšení cen energie" (bod 73 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

41 Posledně uvedené tvrzení je implicitním uznáním skutečnosti, že škoda, kterou společnost Terni utrpěla v důsledku vyvlastnění, byla úzce spojena s výhodou, které mohli využít ostatní samovýrobci, pokud jde o náklady na zásobování elektřinou, a je tedy třeba uznat, že prodloužení doby platnosti náhrady, spojené s prodloužením doby platnosti koncesí, nepředstavuje nové opatření (ani nové kritérium), ale výhradně spravedlivé provedení původního opatření.

42 Jediný důvod, proč Komise v napadeném rozhodnutí zpochybnila kompenzační povahu prodloužení platnosti sazby Terni, spočíval na časovém prvku, což představuje extrémně formální přístup, jež není koherentní ani s výkladovými kritérii italského právního řádu, jež uznává význam úmyslu zákonodárce, ani s „věcným posouzením",

jež přijala jak Komise, tak judikatura Společenství, zejména při uplatňování ustanovení Smlouvy o ES.

43 Žalobkyně tvrdí, že pokud se uzná, že náhrada nespočívala ve skutečné valorizaci vyvlastněných aktiv, ale měla zachovat hospodářskou a finanční rovnováhu společnosti Terni s ohledem na náklady na elektřinu podle logiky připodobnění k virtuálnímu samovýrobci, nelze již připustit tvrzení, že jedna z proměnných definovaných pro účely dosažení takového výsledku musí zůstat nezměněna v případě změny činitele, na základě kterého byla původně vymezena. To podle žalobkyně znamená, že stejně jako cena elektřiny dodávané společnosti Terni (tedy sazba Terni) sledovala vývoj sazeb společnosti ENEL, tak byla doba platnosti dané sazby pozměňována v závislosti na posunutí okamžiku uplynutí doby platnosti koncesí na vodní elektrárny, stanovené ke dni 31. prosince 2001. Jediným rozdílem bylo, že zatímco změna cen byla jasně a výslovně stanovena v článku 8 výnosu č. 1165/63 v rozsahu, v jakém byla změna cen uplatňovaných společností ENEL běžnou a v okamžiku přijetí daného předpisu předvídatelnou událostí, změna doby platnosti nebyla uvedena výslovně, neboť nikdo nemohl s 30ti ročním předstihem předvídat, že se zákonodárce rozhodne prodloužit dobu platnosti koncesí.

44 Konečně se Komise dopustila dalšího omylu v uvažování, když tvrdila, že pokud společnost Terni nebyla s náhradou spokojena, měla ji napadnout na základě čl. 5 odst. 5, zákona č. 1643/62. Komise opomněla zohlednit, že vzhledem k velmi zvláštní povaze a flexibilitě způsobu přijatého pro účely poskytnutí preferenční sazby společnosti Terni, nemohla posledně jmenovaná mít žádný zájem na zpochybnění přiměřenosti uvedené sazby. Žalobkyně dodává, že dotčené ustanovení bylo ve skutečnosti použitelné pouze na případy, kdy byla za vyvlastnění poskytnuta náhrada ve formě „platby v hotovosti“, a nikoli preferenční sazby jako v případě společnosti Terni.

45 Komise tvrdí, že žalobní důvod uplatněný žalobkyní musí být zamítnut jako založený na nesprávném předpokladu a zpochybňuje, že by její stanovisko v projednávané věci vykazovalo jakoukoli rozporuplnost.

46 Připomíná, že napadené rozhodnutí uvádí, že sazba Terni byla poskytnuta po přesně určenou dobu na základě čl. 6 výnosu č. 1165/63, tedy do dne 31. prosince 1992. Z daného ustanovení jasně vyplývá, že uvedená sazba byla společnosti Terni z titulu náhrady poskytnuta po přesně určenou dobu stanovenou s konečnou platností v okamžiku vyvlastnění, a že tato doba byla pravděpodobně stanovena s ohledem na zbývající dobu platnosti koncese společnosti Terni na vodní elektrárny, což bylo při určení hodnoty vyvlastněné koncese zásadní skutečností.

47 Komise tvrdí, že ani zákon č. 1643/62, ani výnos č. 1165/63 nijak nespojily dobu platnosti sazby Terni prostřednictvím dynamického odkazu s budoucí dobou platnosti koncesí na vodní elektrárny ostatních nevyvlastněných samovýrobců prostřednictvím stanovení automatického prodloužení uvedené sazby v případě obnovení koncesí či prodloužení jejich platnosti. Podle Komise, i kdyby bylo možné, že italský zákonodárce při stanovení doby platnosti sazby Terni myslel na uplynutí platnosti ostatních koncesí na vodní elektrárny, nelze popřít, že ve znění zákona č. 1643/62 se objevuje pouze rozhodnutí zákonodárce odškodnit společnost Terni (za vyvlastnění koncese na vodní elektrárnu) nikoli prostřednictvím vyplacení jediné částky, ale prostřednictvím dodávek elektřiny za sníženou cenu po určené období (stanovené později výnosem č. 1165/63).

48 Zdůrazňuje, že na základě italské judikatury hermeneutické kritérium, podle kterého musí být zákon vykládán podle vlastního významu slov, převládá nad všemi ostatními kritérii, pokud je znění zákona jednoznačné. Tato zásada je obvykla uplatňována soudy Společenství.

49 Výklad výnosu č. 1165/63 obhajovaný Komisí vůbec není v rozporu s rozsudky Corte suprema di cassazione a Consiglio di Stato uvedenými žalobkyní. Uvedené rozsudky totiž nespočívají na původním znění uvedeného výnosu, ale na právní úpravě použitelné po prodloužení platnosti sazby Terni stanovené zákonem č. 9/91. Je zjevné, že uvedené rozsudky připomínají ustanovení zákona č. 1643/62 a výnosu č. 1165/63 pouze v rozsahu, v jakém byla daná ustanovení prodloužena a učiněna použitelnými po uplynutí platnosti dne 31. prosince 1992 prostřednictvím zákona č. 9/91. Komise tvrdí, že dané rozsudky popírají tezi žalobkyně.

50 Ohledně zákona č. 9/91 napadené rozhodnutí pouze uvádí, že na základě informací poskytnutých italskými orgány se Komise domnívala, že rozhodnutí prodloužit sazbu Terni do roku 2001 (s jejím postupným ukončováním během let 2002 až 2007) bylo přijato s ohledem na téměř souběžné prodloužení platnosti koncesí na vodní elektrárny. Avšak ze znění dotčeného zákona jasně vyplývá, že prodloužení platnosti sazby Terni nebylo spojeno s prodloužením platnosti koncesí na vodní elektrárny ostatních samovýrobců a tvrzení, podle kterého bylo prodloužení platnosti sazby Terni „nezbytným“ aktem je zjevně neopodstatněné s ohledem na obsah zákona č. 1643/62 a výnosu č. 1165/63.

51 Rovněž není žádný důvod se domnívat, že prodloužení platnosti uvedené sazby provedené v roce 2005 prostřednictvím sporného opatření je zvláště spojeno s prodloužením platnosti koncesí poskytnutým o šest let dříve nařízením č. 79/99. Krom toho, že znění sporného opatření neobsahovalo žádný náznak v tomto smyslu, je obtížené pochopit, proč zákonodárce, pokud jeho skutečným úmyslem bylo sladit platnost sazby Terni s novým datem uplynutí platnosti stanoveným pro koncese na vodní elektrárny, čekal šest let před prodloužením platnosti uvedené sazby. Tato nesoudržnost je zjevná s ohledem na skutečnost, že několik měsíců po prodloužení platnosti sazby Terni stanovil zákon č. 266/05 nové prodloužení platnosti koncesí na vodní elektrárny (do roku 2020), aniž však stanovil odpovídající prodloužení platnosti sazby Terni.

52 Naopak ze zákona č. 80/05 jasně vyplývá, že prodloužení platnosti zvýhodněných sazeb, včetně sazby Terni, bylo poskytnuto obecně za účelem „umožnění rozvoje a restrukturalizace výroby dotčených podniků“, kteryžto cíl byl výslovně potvrzen italskými orgány během správního řízení.

53 Komise uplatňuje, že pokud by výnos č. 1165/63 stanovil automatické prodloužení platnosti sazby Terni v případě prodloužení platnosti koncesí ostatních samovýrobců, bylo by to v rozporu se zásadou, podle které musí být náhrada za vyvlastnění majetku určena s ohledem na hodnotu daného majetku v okamžiku vyvlastnění (tato hodnota v případě vyvlastnění koncese závisí také na zbývající době platnosti koncese). Jakmile byla náhrada stanovena s ohledem na hodnotu vyvlastněného majetku, nemohla být změněna *ex post* na základě pozdějších změn (zvýšení či snížení) hodnoty majetku způsobených změnami právních či správních předpisů.

54 Volba formy náhrady pro společnost Terni neimplikuje neomezený nebo trvalý nárok na zachování dané preferenční sazby a Komise nerozumí tomu, v jakém rozsahu je výklad navrhovaný žalobkyní potvrzen judikaturou ESLP.

Závěry Tribunálu

55 Podle ustálené judikatury vyžaduje kvalifikace jako „podpora“ ve smyslu čl. 87 odst. 1 ES, aby byly splněny všechny podmínky uvedené v daném ustanovení (rozsudky Soudního dvora ze dne 21. března 1990, Belgie v. Komise, zvaný „Tubemeuse“,

C-142/87, Recueil, s. I-959, bod 25, a ze dne 1. července 2008, Chronopost a La Poste v. Ufex a další, C-341/06 P a C-342/06 P, Sb. rozh. s. I-4777, bod 121).

56 Zaprvé se musí jednat o státní zásah nebo zásah ze státních prostředků. Zadruhé tento zásah musí být takový, že ovlivňuje obchod mezi členskými státy. Zatřetí musí svého příjemce zvýhodnit. Začtvrté musí narušit nebo hrozit narušením hospodářské soutěže (rozsudky Soudního dvora ze dne 30. března 2006, Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, C-451/03, Sb. rozh. s. I-2941, bod 56, a Chronopost a La Poste v. Ufex a další, bod 55 výše, bod 122).

57 Je třeba připomenout, že různé formy opatření, která snižují náklady, jež obvykle zatěžují rozpočet podniku, a která se v tomto ohledu podobají dotaci, představují zvýhodnění ve smyslu čl. 87 odst. 1 ES (rozsudky Soudního dvora ze dne 23. února 1961, De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg v. Vysoký úřad, 30/59, Recueil, s. 1, 39; ze dne 29. června 1999, DM Transport, C-256/97, Recueil, s. I-3913, bod 19, a ze dne 14. září 2004, Španělsko v. Komise, C-276/02, Sb. rozh. s. I-8091, bod 24), jako zejména poskytnutí majetku nebo služeb za zvýhodněných podmínek (viz rozsudek Tribunálu ze dne 16. září 2004, Valmont v. Komise, T-274/01, Sb. rozh. s. II-3145, bod 44, a citovaná judikatura).

58 V projednávané věci žalobkyně tvrdí, že sporné opatření nelze kvalifikovat jako státní podporu, neboť není splněna podmínka zvýhodnění příjemce, protože dané opatření má čistě kompenzační povahu.

59 Je nesporné, že některé formy náhrad poskytnuté podnikům nepředstavují podporu.

60 Soudní dvůr v rozsudku ze dne 27. září 1988, Asteris a další (106/87 až 120/87, Recueil, s. 5515, body 23 a 24) uvedl, že veřejné podpory představující opatření veřejného orgánu zvýhodňující určité podniky nebo určité produkty, mají zásadně jinou právní povahu než náhrada škody, kterou by případně musely vnitrostátní orgány vyplatit jednotlivcům jako náhradu za újmu, kterou jim způsobily, a že uvedená náhrada škody tedy nepředstavuje podporu ve smyslu článků 87 ES a 88 ES.

61 Soudní dvůr rovněž uvedl, že veřejné dotace, které jsou poskytnuté podnikům výslovně pověřeným plněním povinností veřejné služby za účelem kompenzace nákladů vynaložených na plnění uvedených povinností, a které splňují určité podmínky, nespadají do působnosti čl. 87 odst. 1 ES (rozsudek Soudního dvora ze dne 24. července 2003, Altmark Trans a Regierungspräsidium Magdeburg, C-280/00, Recueil, s. I-7747, bod 94).

62 V projednávané věci Komise uvádí, že náhrada poskytnutá státem za vyvlastnění aktiv obecně nepředstavuje státní podporu (bod 70 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

63 Sporné opatření sestává z prodloužení prvního opatření, jímž byla společnosti Terni poskytnuta preferenční sazba použitelná na dodávky elektřiny, a to z titulu náhrady za zestátnění části této společnosti čítající vodní elektrárny v roce 1962.

64 Článek 6 výnosu č. 1165/63, jež vymezuje danou náhradu, zní takto:

„Společnost ENEL dodá společnosti Terni […] 1 025 000 000 kWh (jednu miliardu dvacet pět milionů) ročně, o výkonu 170 000 kW (stosedmdesát tisíc), tedy množství elektrické energie spotřebované společností Terni v roce 1961 […] pro činnosti nezahrnuté mezi činnostmi uvedenými v článku 1 zákona č. 1643[/62], a 595 000 000 kWh (pět set devadesát pět milionů) ročně, o průměrném výkonu 100 000 kW (sto tisíc) pro činnosti vykonávané k datu vstupu zákona č. 1643[/62] v platnost.

Uvedené dodávky se uskuteční do 31. prosince 1992 v odběrných bodech nacházejících se v provozovnách společnosti Terni určených společnou dohodou stran“.

65 Toto stanovené množství elektrické energie mělo být dodáno za preferenční sazbu určenou v článku 7 výnosu č. 1165/63 takto:

„Za dodávku 1 025 000 000 kWh […] ročně se cena za kWh určí v závislosti na průměrné interní transferové ceně uplatňované v období 1959-1961 částí společnosti Terni činnou v odvětví výroby elektřiny […] vůči provozovnám společnosti činným v jiných odvětvích.

Za množství elektrické energie spotřebované společností Terni […] a přesahující 1 025 000 000 kWh […] ročně, až do 595 000 000 kWh […] ročně, se cena stanovená v předchozím pododstavci zvyšuje o 0,45 [italské] liry za kWh.“

66 Zdá se tedy, že opatření, jehož adresátem byla společnost Terni, vychází ze tří činitelů: množství elektřiny, její cena a doba platnosti preferenčního režimu.

67 Komise má za to, že původní opatření představuje náhradu, která byla přiměřená, a že sazba Terni příjemcům neposkytla žádnou výhodu po celou dobu platnosti stanovenou uvedeným opatřením, tedy až do roku 1992. S odkazem na doslovné znění článku 6 výnosu č. 1165/63 a na jasně stanovenou dobu pro uplatňování uvedené sazby v délce 30 let, Komise tvrdí, že její prodloužení nelze považovat za nedílnou součást náhrady a činí závěr, že daná sazba poskytnutá v souladu s ustanovením čl. 11 odst. 11 zákona č. 80/05 ode dne 1. ledna 2005 představuje státní podporu ve smyslu čl. 87 odst. 1 ES (body 78, 79, 94 a 117 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

68 Žalobkyně tento závěr zpochybňuje a opírá se o dynamický výklad vnitrostátních ustanovení týkajících se náhrady. Tvrdí, že daná ustanovení zavádějí zvláštní flexibilní kompenzační mechanismus, neboť množství elektřiny je jediným ze tří určujících činitelů náhrady, vedle ceny a doby platnosti, který je stanoven jednou provždy.

69 Tento mechanismus měl za cíl zajistit hospodářskou rovnováhu, z níž měla prospěch společnost Terni před zestátněním v roce 1962, přičemž šlo o opatření mimořádné a diskriminační vůči ostatním samovýrobcům elektřiny, bez ohledu na to, zda byli konkurenty společnosti Terni či nikoli. Za těchto okolností bylo úmyslem zákonodárce odškodnit společnost Terni prostřednictvím mechanismu založeného na připodobnění uvedené společnosti k virtuálnímu samovýrobci, který měl zajistit pokračující paralelu v zacházení se společností Terni ve srovnání s nevyvlastněnými samovýrobci.

70 V souladu s původní logikou náhrady tedy italské orgány kvůli obnovení koncesí na vodní elektrárny samovýrobců prodloužily platnost sazby Terni, přičemž toto prodloužení bylo povinným úkonem k provedení opatření týkajícího se náhrady, od něhož jej nebylo možné oddělit.

71 Tuto argumentaci nelze přijmout.

72 Zaprvé je třeba zdůraznit, že tento spor spadá do kontextu zestátnění odvětví elektrické energie v Itálii na základě článku 43 italské ústavy, přičemž právním nástrojem pro jeho provedení je zákon č. 1643/62 doplněný výnosem č. 1165/63.

73 Právě na posledně uvedené texty je třeba odkázat za účelem pochopení dotčeného zestátnění ve všech jeho ohledech, včetně zákonem vyžadované náhrady v uvedené situaci převodu majetku na základě jednostranného rozhodnutí státu.

74 Ze zcela jednoznačného znění článku 6 výnosu č. 1165/63 přitom vyplývá, že sazba Terni byla poskytnuta jako náhrada po jasně určené období, bez možnosti prodloužení. Tentýž článek stanoví, že dodávky elektřiny společnosti Terni „se uskuteční do 31. prosince 1992“, přičemž uvedení přesného data *a priori* vylučuje jakékoli problémy s výkladem časové působnosti ustanovení.

75 Mimoto žalobkyně neuvedla žádné ustanovení zákona č. 1643/62 či výnosu č. 1165/63, které by stanovilo revizi doby platnosti sazby Terni s možným prodloužením této doby nad stanovené konečné datum. Naopak je třeba poznamenat, že možnost revize ceny dodávek elektřiny společnosti Terni byla vnitrostátním zákonodárcem výslovně stanovena v článku 8 výnosu č. 1165/63.

76 Žalobkyně zdůrazňuje, že datum uplynutí platnosti koncesí na vodní elektrárny samovýrobců vnitrostátní zákonodárce zohlednil v okamžiku zestátnění, když ve výnosu č. 1165/63 určil datum 31. prosince 1992, a tvrdí, že neexistence výslovného ustanovení ohledně možnosti revize doby platnosti sazby Terni v závislosti na době platnosti koncesí je vysvětlena tím, že obnovení koncesí bylo pro téhož zákonodárce v téže době „zajisté nepředvídatelnou" událostí.

77 Je třeba uvést, že původní stanovení doby platnosti koncesí již samo o sobě přinášelo otázku ohledně budoucnosti těchto koncesí po uplynutí jejich platnosti a jejich zachování prostřednictvím prodloužení na základě zákona nebo výběrového řízení bylo předvídatelnou možností, a nikoli „zajisté nepředvídatelnou" událostí. Ze spisu vyplývá, že neexistence výslovného ustanovení ve vnitrostátní právní úpravě ohledně možnosti revize doby platnosti sazby Terni se zdá být prostým důsledkem rozhodnutí zákonodárce poskytnout společnosti Terni náhradu v podobě preferenční sazby pro dodávky elektřiny po jasně určené období, stanovené s konečnou platností v okamžiku zestátnění.

78 I za předpokladu, že v souladu s tím, co tvrdí žalobkyně, by bylo třeba zohlednit kontext a úmysly vnitrostátního zákonodárce pro účely výkladu dotčených vnitrostátních právních předpisů, navzdory jejich jednoznačnému znění, nelze zpochybnit výše uvedenou analýzu.

79 Zaprvé žalobkyně klade důraz na přípravné práce parlamentu a konkrétněji na práci poslanecké sněmovny na zasedání odpoledne 18. září 1962 a na práci senátu republiky na zasedání odpoledne 15. listopadu 1962.

80 V rámci prvního odkazu žalobkyně uvádí tento výňatek:

„[C]o tedy můžeme učinit [pro odškodnění společnosti Terni]? […] Komise původně vymezila velmi přesné kritérium: poskytnout stávajícím provozovnám společnosti Terni množství elektřiny spotřebované v roce 1961 za cenu daného roku. Nebo můžeme naopak stanovit kritérium."

81 Ohledně zasedání senátu žalobkyně uvádí, že bylo výslovně uvedeno, že forma zvláštní náhrady poskytnuté společnosti Terni byla „přirozeně určena tak, aby nebyla narušena vnitřní rovnováha daného podniku".

82 Tyto odkazy odhalují nanejvýš snahu zákonodárců zachovat finanční rovnováhu společnosti Terni, jež měla v zásadě uniknout účinkům zákona č. 1643/62, a jednak vymezit kritérium či mechanismus náhrady, což se skutečně promítlo do legislativy prostřednictvím volby zvláštního způsobu odškodnění, jakož i schválením obsahu článku 6 výnosu č. 1165/63.

83 Je nesporné, že náhrada v projednávané věci není tvořena výplatou paušální částky určené tržní hodnotou vyvlastněných aktiv, ale mechanismem, který stanoví dodávky daného množství elektrické energie za cenu, jakou by společnost Terni platila, kdyby jí zůstala zařízení pro výrobu elektřiny, a po dobu odpovídající zbývající době platnosti

vyvlastněné koncese, což vyjadřuje snahu zákonodárce nenarušit vnitřní rovnováhu společnosti Terni.

84 Je pravda, že doba platnosti sazby Terni slabě překročila zbývající dobu platnosti koncese společnosti Terni a že Komise uvádí, že si lze představit, že italské orgány se rozhodly synchronizovat uplynutí platnosti dané sazby s obecným datem uplynutí platnosti italských koncesí na vodní elektrárny (bod 77 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

85 Nic to nemění na tom, že vnitrostátní zákonodárce stanovil přesné datum uplynutí planosti sazby Terni bez dalšího časového údaje ve výnosu č. 1165/63 a že žalobkyně neprokázala, že parlamentní práce vykazují vůli daného zákonodárce sladit dobu platnosti sazby Terni s dobou platnosti koncesí na vodní elektrárny samovýrobců, v tom smyslu, že obnovení koncesí s sebou automaticky nese prodloužení platnosti uvedené sazby.

86 Zadruhé žalobkyně uplatňuje jednoznačný výklad úmyslu zákonodárce provedený nejvyššími italskými soudy a cituje v tomto ohledu rozsudek č. 17686 Corte suprema di cassazione ze dne 21. listopadu 2003 a rozsudek č. 606 Consiglio di Stato ze dne 21. února 2005, jež potvrdily nezbytnost, i po roce 1992, zajistit společnosti Terni zacházení srovnatelné se zacházením s nevyvlastněnými samovýrobci.

87 Odkaz na uvedené dva rozsudky je však irelevantní, neboť byly vydány po přijetí zákona č. 9/91, jež prodloužil ustanovení, která společnosti Terni poskytují preferenční sazbu jako náhradu, a učinil je použitelnými po dni uplynutí jejich platnosti 31. prosince 1992.

88 Mimoto, jak žalobkyně uvádí, uvedené rozsudky byly vydány „ve věcech, jejichž předmět se lišil od předmětu projednávané věci“. Vnitrostátní soudy neřešily otázku, zda prodloužením platnosti sazby Terni po dni 31. prosince 1992 italské orgány porušily povinnost uloženou členským státům v čl. 88 odst. 3 ES neprovádět novou státní podporu, aniž o tom předem informovaly Komisi.

89 Otázka položená daným soudům byla, zda po změně struktury vnitrostátní sazby za elektřinu má společnost Terni nést dodatečné náklady na dodávky elektřiny. Soudy odpověděly negativně, v právním kontextu připomenutém v bodě 87 výše, a opřely svou odpověď o smysl existence zvláštního režimu určování cen dodávek elektřiny společnosti Terni, stanoveného jako náhrada pro danou společnost za zestátnění.

90 Bylo rozhodnuto, že cílem sazby Terni bylo zachovat ve prospěch dané společnosti možnost zásobování elektřinou „za náklady celkově podobné nákladům, které by sama společnost Terni nesla, kdyby se mohla nadále zásobovat elektřinou jako samovýrobce“, a že daná společnost si tedy nemohla nárokovat „dodatečné náklady [na dodávky elektřiny], kterých by byla zproštěna, pokud by mohla nadále vyrábět elektřinu pro vlastní spotřebu a spotřebovávat tedy elektřinu jako samovýrobce“.

91 Toto odůvodnění zpochybňuje tezi žalobkyně. V rozporu s jejími tvrzeními vnitrostátní soudy neměly za to, že sazba za elektřinu, jež měla společnost Terni platit společnosti ENEL, měla zůstat podobná „jako u ostatních samovýrobců“, ale že má odpovídat nákladům, které by „sama společnost Terni“ nesla, kdyby se mohla nadále zásobovat elektřinou jako samovýrobce, což by bylo možné pouze na základě její koncese na vodní elektrárnu a po dobu její platnosti.

92 V souladu s logikou náhrady takto vymezenou vnitrostátními soudy, pokud jde o prvek ceny elektřiny, nemohla doba platnosti sazby Terni, jak správně tvrdí Komise, být abstrahována od zbývající doby platnosti vyvlastněné koncese a přizpůsobena budoucímu vývoji koncesí na vodní elektrárny samovýrobců.

93 Zadruhé je třeba uvést, že právní úprava týkající se prodloužení platnosti koncesí na vodní elektrárny přijatá po zákoně č. 1643/62 a výnosu č. 1165/63 protiřečí výkladu uvedených předpisů obhajovanému žalobkyní, podle kterého posledně uvedené předpisy spojovaly dobu platnosti sazby Terni prostřednictvím dynamického a implicitního odkazu s dobou platnosti koncesí na vodní elektrárny samovýrobců, takže prodloužení platnosti koncesí znamená automaticky prodloužení platnosti dané sazby.

94 Tento výklad naráží již na skutečnost, že prodloužení platnosti sazby Terni, jež vůbec nejsou automatická, vyžadují legislativní zásah směřující ke změně náhrady původně stanovené výnosem č. 1165/63.

95 První prodloužení platnosti sazby Terni vyplývá z čl. 20 odst. 4 zákona č. 9/91, který prodloužil rovněž platnost stávajících koncesí na vodní elektrárny do roku 2001. Tento zákon nelze zestručnit, jak to činí žalobkyně, na pouhé současné prodloužení doby platnosti sazby Terni a doby platnosti koncesí na vodní elektrárny samovýrobců do roku 2001, neboť má dvojí cíl, a to nejen prodloužení platnosti sazby Terni, ale také odstranění dané sazby do konce roku 2007 (viz bod 19 odůvodnění napadeného rozhodnutí), tedy k pozdějšímu datu a nezávisle na datu uplynutí platnosti stávajících koncesí na vodní elektrárny. Tyto dvě skutečnosti nelze oddělit a ve skutečnosti prokazují autonomii otázky doby platnosti uvedené sazby ve vztahu k situaci samovýrobců.

96 Rozlišení údělu společností ex-Terni od údělu samovýrobců je potvrzeno skutečností, že italské orgány v roce 1999 zasáhly výhradně za účelem obnovy existujících koncesí na vodní elektrárny do roku 2010.

97 Druhé prodloužení platnosti sazby Terni vyplývá z čl. 11 odst. 11 zákona č. 80/05, jež stanoví:

„Za účelem ‚umožnění rozvoje a restrukturalizace výroby dotčených podniků' se uplatňování sazebních podmínek výhodných pro dodavatele elektrické energie uvedených v čl. 1 odst. 1 [písm. ] c) legislativního nařízení č. 25 ze dne 18. února 2003, po změnách přeměněného v zákon […] č. 83 ze dne 17. dubna 2003, prodlužuje na celý rok 2010 za sazebních podmínek použitelných ke dni 31. prosince 2004."

98 Uvedené ustanovení neodkazuje na koncese na vodní elektrárny, ani neobsahuje žádnou indikaci umožňující domnívat se, že zákonodárce měl v úmyslu sladit dobu platnosti sazby Terni s dobou platnosti uvedených koncesí.

99 Naopak z téhož ustanovení vyplývá, že sazba Terni je pouze jednou z výhodných sazebních podmínek, jejichž prodloužení má za cíl „umožnění rozvoje a restrukturalizaci výroby dotčených podniků". V bodě 67 odůvodnění napadeného rozhodnutí, který shrnuje připomínky italských orgánů přednesené v rámci formálního vyšetřovacího řízení, se uvádí, že italské orgány zdůrazňují následující:

„[s]porné prodloužení platnosti sazby stanovené v paragrafu [čl. ] 11 odst. 11 zákona č. 80/05 je spojeno s rozsáhlým programem investic, které společnost ThyssenKrupp

realizuje v průmyslové oblasti Terni-Narni. Podle tohoto akčního plánu bude v této oblasti vybudována nová kapacita na výrobu elektrické energie. Sazba je tedy dočasné řešení, dokud nebude tato výrobní kapacita vybudována, a její zrušení by ohrozilo investice, které se v současnosti již realizují."

100 Jak je uvedeno v bodě 61 odůvodnění napadeného rozhodnutí, který se týká „politických důvodů [druhého] prodloužení", italské orgány tvrdily následující:

„[S]sazba je nezbytná k zajištění rovných podmínek mezi společnostmi s vysokou spotřebou energie působícími v Itálii a jejich konkurenty v [Evropské unii], kteří rovněž využívají snížených cen energie (na základě sazby nebo smlouvy), až do dokončení probíhajících infrastrukturních projektů v oblasti výroby a přenosu elektrické energie. Pokud by byla sazba zrušena, dotyčné společnosti by přesunuly své činnosti mimo [Unii]. To by nevyhnutelně vedlo k průmyslové krizi a ztrátám velkého počtu pracovních míst v postižených oblastech. Proto by se podle názoru [Italské republiky] prodloužení platnosti sazby mělo považovat za přechodné řešení."

101 Nejde tedy o otázku opatření, které je legálním pokračováním náhrad ve prospěch společnosti Terni po zestátnění její části čítající vodní elektrárny v roce 1962.

102 Je třeba mimoto uvést, že k tomuto prodloužení platnosti sazby Terni došlo téměř šest let po obnovení koncesí na vodní elektrárny prostřednictvím výnosu č. 79/99, přičemž taková časová prodleva popírá údajné spojení mezi sporným opatřením a prodloužením platnosti uvedených koncesí.

103 Žalobkyně tvrdí, že platnost sazby Terni nebyla prodloužena ve stejném okamžiku, tedy v roce 1999, proto, že zákon č. 9/91 zavedl režim „postupného ukončení“, přičemž používání uvedené sazby mělo skončit v roce 2007. Stačí konstatovat, že tento argument nepodporuje tezi žalobkyně a pouze potvrzuje rozlišení mezi sazbou Terni a sazbou pro samovýrobce, kteří byli držiteli koncese na vodní elektrárny.

104 Toto zjištění objektivního spojení mezi plánovaným a postupným ukončením platnosti sazby Terni a neexistencí jejího prodloužení v roce 1999 nemůže být zpochybněno pouhou hypotézou žalobkyně, podle které daná sazba nebyla prodloužena v roce 1999, protože se očekávalo snížení cen elektřiny v důsledku liberalizace trhu, přičemž tuto hypotézu žalobkyně nijak neprokázala.

105 Ve skutečnosti se zdá, že italské orgány v roce 1991 přijaly rozhodnutí postupně ukončit uplatňování sazby Terni a že si to v roce 2005 rozmyslely a sporným opatřením doplnily investice uskutečněné konkrétně žalobkyní.

106 Je třeba konečně uvést, že několik měsíců po prodloužení platnosti sazby Terni stanovil zákon č. 266/05 nové prodloužení platnosti koncesí na vodní elektrárny (do roku 2020), aniž však stanovil odpovídající prodloužení platnosti sazby Terni.

107 Zatřetí je třeba zdůraznit, že argumentace žalobkyně vycházející z rozhodnutí ze dne 6. srpna 1991 a obecněji z údajných rozporů Komise je irelevantní.

108 Žalobkyně zaprvé tvrdí, že z rozhodnutí ze dne 6. srpna 1991 „nevznášet námitky" proti uplatnění zákona č. 9/91 a z korespondence mezi Komisí a italskými orgány vyplývá, že Komise přijala závěr, podle něhož prodloužení platnosti sazby Terni v roce 1991 bylo zákonným pokračováním opatření poskytujícího náhradu přiznanou společnosti Terni zákonem č. 1643/62 a výnosem č. 1165/63, a že z toho titulu nebyl tento sazební režim podřízen právní úpravě Společenství týkající se státních podpor.

109 Je nesporné, že po oznámení italskými orgány zákona č. 9/91, jehož čl. 20 odst. 4 poprvé prodloužil platnost sazby Terni, Komise přijala rozhodnutí ze dne 6. srpna 1991, podle kterého se rozhodla nevznášet námitky.

110 V napadeném rozhodnutí Komise uvádí, aniž to žalobkyně zpochybňuje, že zákon č. 9/91 jí byl oznámen zároveň se zákonem č. 10/91, který se rovněž týkal energetiky, a že dokumenty, na nichž bylo rozhodnutí Komise založeno, obsahovaly pouze stručný popis a hodnocení článků, jež mají význam s ohledem na státní podporu. Článek 20 odst. 4 zákona č. 9/91, který stanoví prodloužení platnosti sazby Terni, zmíněn nebyl (viz body 20 a 134 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

111 Komise dodává, že vzhledem k nedostatečným informacím nebylo bohužel možno vysledovat zpět odůvodnění v daném případě, a zejména zjistit, zda Komise sazbu Terni prověřila a hodlala schválit, ale že v každém případě se jak oznámení předložené Italskou republikou, tak rozhodnutí o schválení týkala celého zákona (body 135 a 136 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

112 V rozporu s tvrzeními žalobkyně prohlásila Komise „podporu obsaženou v obou zákonech za slučitelnou podle pravidel státní podpory“ (bod 20 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

113 Tento závěr je potvrzen zněním rozhodnutí ze dne 6. srpna 1991, v němž Komise uvádí, že „vzhledem k tomu, že úspory elektrické energie jsou cílem energetické politiky Společenství, a po přezkumu finančních pobídek stanovených [dotčenými] zákony, s ohledem na závazky italských orgánů ve vztahu k určitým ustanovením, [se Komise] rozhodla nevznést žádnou námitku proti jejich uplatňování“. Výslovné odkazy na ochranu životního prostředí a na závazky vnitrostátních orgánů v následujících odstavcích téhož rozhodnutí, a zejména s uvedením horní hranice stanovené pro regionální podpory potvrzují, že opatření obsažená v zákonech č. 9/91 a č. 10/91 byla nejdříve považována za podpory a poté schválena jako slučitelná se společným trhem, ačkoli rozhodnutí ze dne 6. srpna 1991 neuvádí výslovně, jaká výjimka byla uplatněna.

114 Krom toho je třeba připomenout, že rozhodnutí nevznést námitky podle definice uvedené v čl. 4 odst. 3 nařízení č. 659/1999, jež kodifikuje a posiluje praxi v oblasti přezkumu státních podpor v souladu s judikaturou Společenství (rozsudek Soudního dvora ze dne 17. července 2008, Athinaïki Techniki v. Komise, C-521/06 P, Sb. rozh. s. I-5829, bod 5), odpovídá situaci, v níž Komise po předběžném přezkumu určí, že oznámené opatření, které spadá do působnosti čl. 87 odst. 1 ES, nevyvolává pochybnosti o své slučitelnosti se společným trhem, a v důsledku toho rozhodne, že toto opatření je se společným trhem slučitelné.

115 Žalobkyně mimo jiné tvrdí, na základě dopisu italského Ministerstva průmyslu, obchodu a řemeslné výroby ze dne 19. září 1991 zaslaného italskému Ministerstvu pro správu státních podílů, že Komise se obrátila na italské orgány se žádostí o informace

týkající se údajné podpory poskytnuté „společnosti Ilva“, původně společnosti Terni, a že po obdržení odpovědi od uvedených orgánů, podle níž prodloužení platnosti sazby Terni zákonem č. 9/91 nepředstavovalo podporu, ale formu rozšíření náhrady stanovené zákonem č. 1643/62, Komise tento výklad nezpochybnila.

116 Kromě námitek Komise ohledně předání dané odpovědi italskými orgány nelze z mlčení Komise vyvodit, s ohledem na znění nařízení č. 659/1999, jakékoli zaujetí stanoviska Komise vůči opatření stanovenému zákonem č. 9/91, ostatně obsaženému již v rozhodnutí ze dne 6. srpna 1991.

117 V každém případě je třeba zdůraznit, že prodloužení platnosti sazby Terni zákonem č. 9/91 není sporným opatřením, které vedlo k přijetí napadeného rozhodnutí, jež je předmětem projednávané žaloby, a že argumentace žalobkyně vycházející z rozhodnutí ze dne 6. srpna 1991 a z údajné korespondence mezi Komisí a italskými orgány vyplývá z diskuze ohledně údajného porušení zásady ochrany legitimního očekávání ze strany Komise, což je předmětem posledního žalobního důvodu směřujícího ke zrušení vzneseného žalobkyní.

118 Zadruhé posledně jmenovaná tvrdí, že napadené rozhodnutí je rozporné, neboť Komise v něm kvalifikovala sporné opatření jako státní podporu, přičemž připustila, že podstatou logiky prodloužení bylo „zachovat podobnost se zacházením s těmi výrobci elektrické energie z vodní energie, kterým byla platnost koncesí prodloužena“ (bod 92 odůvodnění napadeného rozhodnutí), že původní doba platnosti byla stanovena v závislosti na datu uplynutí platnosti koncesí na vodní elektrárny (bod 77 odůvodnění napadeného rozhodnutí), nebo že forma náhrady zvolená italským zákonodárcem v roce 1962 byla odůvodněná, neboť to „neutralizovalo riziko dodatečné škody, která by mohla společnosti Terni vzniknout v průběhu let […] v případě

zvýšení cen energie“ (bod 73 odůvodnění napadeného rozhodnutí), přičemž posledně uvedené tvrzení je výslovným uznáním skutečnosti, že škoda utrpěná společností Terni v důsledku vyvlastnění je úzce spojena s výhodou, kterou mohli získat ostatní samovýrobci.

119 Tato argumentace vychází z podjatého a subjektivního výkladu napadeného rozhodnutí a konkrétněji z jeho bodu 92 odůvodnění, jež shrnuje analýzu provedenou Komisí a zní takto:

„Co se týká prodloužení platnosti sazby Terni, Komise uznává, že podstatou bylo zachovat podobnost se zacházením s těmi výrobci elektrické energie z vodní energie, kterým byla platnost koncesí prodloužena. Tato podobnost, která je jádrem kompenzačního mechanismu, je však předpokládána v opatření souvisejícím s vyvlastněním pouze po dobu [30] let, nikoli neomezeně. Proto z důvodů objasněných v bodech 73 až 78 nelze uvažovat [mít za to], že tato prodloužení mají kompenzační povahu.“

120 Komise v bodě odůvodnění 93 napadeného rozhodnutí dodává následující:

„Tento závěr je ještě zřejmější v případě druhého prodloužení platnosti sazby. Toto prodloužení přerušilo mechanismus postupného vyřazování, který měl usnadnit přechod společností na plnou sazbu, což signalizovalo přesvědčení italských orgánů, že společnosti již byly plně odškodněny. [Italská republika] obšírně objasnila důvody, které vedly k tomuto druhému prodloužení a které souvisely pouze s průmyslovou politikou (viz připomínky [Italské republiky] v bodě 60).“

121 Neexistuje tedy žádná nejednoznačnost ani rozpor v uvažování Komise, která se domnívá, že logika, která řídila výběr formy náhrady společnosti Terni nemůže odůvodnit prodloužení platnosti sazby Terni nad rámec lhůty 30 let velmi přesně stanovené vnitrostátním zákonodárcem.

122 Nakonec je třeba uvést, že úvaha žalobkyně by vedla k zavedení náhrady na neurčitou dobu, a tedy náhrady množstevně neomezené, přičemž právoplatnost této situace žalobkyně neprokázala ani z pohledu vnitrostátního právního řádu, ani z pohledu judikatury ESLP.

123 Je třeba připomenout, že rozhodnutí italských orgánů zestátnit část společnosti Terni čítající vodní elektrárny bylo přijato na základě čl. 43 italské Ústavy, který stanoví, že „[p]ro účely veřejného zájmu může zákon prostřednictvím vyvlastnění za náhradu od počátku vyhradit, nebo převést na stát, veřejnoprávní organizace či společenství zaměstnanců nebo uživatelů vlastnictví určitých podniků nebo kategorií podniků působících v oblasti základních veřejných služeb, nebo zdrojů energie, nebo v situaci monopolního postavení, které podléhají základnímu veřejnému zájmu“.

124 Žalobkyně uvádí, že podle judikatury Corte suprema di cassazione a Corte costituzionale (italský Ústavní soud) musí být náhrada „náležitá a přiměřená“, „vážná“ a její výpočet musí odkazovat na „hodnotu majetku ve vztahu k jeho základním vlastnostem, které jsou zjevné při jeho možném hospodářském využití“.

125 Komise tato tvrzení nezpochybňuje a cituje rozsudek Corte costituzionale ze dne 30. ledna 1980, č. 5/1980, jež uvádí:

„[N]áhrada poskytnutá vyvlastněnému […], i když nepředstavuje úplnou náhradu vzniklé škody – v rozsahu, v jakém je třeba práva jednotlivce sladit s obecným zájmem, k jehož dosažení má vyvlastnění vést –, však nemůže být stanovena ve směšném či pouze symbolickém rozsahu, ale musí představovat vážnou nápravu. Aby to bylo možné, je třeba při výpočtu náhrady odkazovat na hodnotu majetku ve vztahu k jeho základním vlastnostem, které jsou zjevné při jeho možném hospodářském využití, v souladu se zákonem."

126 Je nesporné, že způsob náhrady stanovený v článku 6 výnosu č. 1165/63 byl vymezen v závislosti na povaze zestátněných aktiv, tedy elektráren provozovaných na základě koncese, jejíž doba platnosti umožňuje koncesionáři vynaloženou investici amortizovat.

127 Italská republika se rozhodla poskytnout náhradu nikoli ve formě vyplacení paušální částky náhrady určené tržní hodnotou vyvlastněných aktiv, ale prostřednictvím dodávek společnosti Terni určeného množství elektrické energie za cenu, kterou by zaplatila, kdyby jí zůstala zařízení pro výrobu elektřiny. V tomto rámci vnitrostátní orgány logicky zohlednily zbývající dobu platnosti koncese společnosti Terni za účelem určení doby platnosti sazby Terni, přičemž datum uplynutí platnosti uvedené sazby bylo dokonce o něco pozdější než datum uplynutí platnosti uvedené koncese.

128 Jak v bodě odůvodnění 75 napadeného rozhodnutí zdůrazňuje Komise, celková výše náhrady tedy závisí na době platnosti sazby Terni.

129 Podle žalobkyně má být uvedená sazba v souladu s původní logikou mechanismu náhrady stanoveného vnitrostátním zákonodárcem systematicky prodlužována v závislosti na obnovování koncesí nevyvlastněných samovýrobců, aby byly „průběžně" neutralizovány škodlivé účinky zestátnění s ohledem na vývoj cen elektrické energie.

130 Výklad článku 6 výnosu č. 1165/63 provedený žalobkyní by vedl k tomu, že náhrada za zestátnění části společnosti Terni čítající vodní elektrárny by byla poskytnuta na neurčitou dobu, přičemž výpočet její výše by závisel na pozdějších událostech, pozdějších i o několik let, než je datum zestátnění, a že v důsledku toho by jak výše náhrady, tak hodnota zestátněných aktiv byla neurčitá a neomezená.

131 Přitom je třeba konstatovat, že žalobkyně neuvedla žádné pravidlo, žádnou zásadu práva Společenství, žádné ustanovení vnitrostátního právního řádu, ani žádné rozhodnutí vnitrostátního soudu, na kterém by mohla založit svůj výklad vedoucí k poskytnutí náhrady stanovené na neurčité období, nebo obecně předvídající možnost zohlednění událostí, k nimž dojde po stanovení náhrady, za účelem změny odhadu hodnoty zestátněného či vyvlastněného majetku, a následně rozsahu náhrady.

132 Mimoto se zdá, že žalobkyně uznává nemožnost takového výkladu, když souhlasí s obsahem ustanovení, na které Komise odkazuje, tedy článkem 32 výnosu prezidenta republiky č. 327 ze dne 8. června 2001, který se týká sjednocení právních a správních předpisů v oblasti vyvlastnění z důvodu veřejného užitku. V tomto ohledu uvádí, že „zajisté je pravda, že ‚náhrada poskytnutá za vyvlastnění nemůže spočívat v časově neomezeném opatření' a že ‚musí být předvídatelným způsobem jasně stanovena v okamžiku vyvlastnění'". Článek 32 uvedeného výnosu totiž stanoví, že „náhrada za

vyvlastnění se vypočítá na základě povahy majetku v okamžiku uzavření smlouvy převodu majetku nebo ke dni zveřejnění rozhodnutí o vyvlastnění“.

133 Žalobkyně však tvrdí, že „prvotní mechanismus náhrad je vzhledem k mimořádnosti vyvlastnění společnosti Terni rovněž v souladu se zásadami stanovenými v článku 1 Dodatkového protokolu [ÚOLP], jakož i judikaturou [ESLP]“.

134 Uvedený článek nazvaný „Ochrana majetku“ zní takto:

„1. Každá fyzická nebo právnická osoba má právo pokojně užívat svůj majetek. Nikdo nemůže být zbaven svého majetku s výjimkou veřejného zájmu a za podmínek, které stanoví zákon a obecné zásady mezinárodního práva.

2. Předchozí ustanovení nebrání právu států přijímat zákony, které považují za nezbytné, aby upravily užívání majetku v souladu s obecným zájmem a zajistily placení daní a jiných poplatků nebo pokut.“

135 Postačí konstatovat, že dané ustanovení zakotvuje vlastnické právo zároveň se stanovením jeho mezí, a že odkaz na samotné znění neumožňuje podložit tvrzení žalobkyně v projednávané věci.

136 Pokud jde o judikaturu ESLP, žalobkyně cituje rozsudek ze dne 11. dubna 2002, Lallement v. Francie, z něhož vyplývá, že požadavek na náhradu v rozumném poměru k hodnotě vyvlastněného majetku může „někdy znamenat nezbytnost stanovit částky jasně přesahující pouhou hodnotu vyvlastněného majetku".

137 V uvedené věci týkající se vyvlastnění nemovitosti používané pro zemědělské účely ESLP připomíná, že opatření zasahující do vlastnického práva, jako například vyvlastnění, musí vykazovat „spravedlivou rovnováhu" mezi požadavky obecného zájmu společnosti a nezbytností chránit základní práva jednotlivce. V oblasti vyvlastnění je tato rovnováha obecným pravidlem, které je dodrženo, pokud vyvlastněná osoba obdrží náhradu „v rozumném poměru" k tržní hodnotě majetku, i když legitimní cíl vyvlastnění z důvodu veřejného užitku může svědčit ve prospěch odškodnění nižšího, než je plná tržní hodnota. ESLP má za to, že bez ohledu na prostor pro uvážení daného státu, jestliže je vyvlastněný majetek „pracovním nástrojem" vyvlastněné osoby, není vyplacená náhrada v rozumném poměru k hodnotě majetku, pokud tak či onak nepokrývá tuto specifickou ztrátu nebo neumožňuje tento nástroj po vyvlastnění znovu vytvořit (body 18, 20, 23).

138 Nejenže je přitom diskutabilní analogie tvrzená žalobkyní mezi situací společnosti Terni a situací vedoucí k vydání uvedeného rozsudku, tedy vyvlastnění zemědělských pozemků, jež se dotklo výrobních prostředků zemědělce a mohlo ohrozit jeho schopnost nadále provozovat výdělečnou činnost, ale rozsudek ESLP navíc neobsahuje žádnou výslovnou zmínku o „nezbytnosti stanovit částky přesahující pouhou hodnotu vyvlastněného majetku".

139 Tento rozsudek je totiž založen na vztahu proporcionality, který musí existovat mezi výší náhrady a hodnotou vyvlastněného majetku, což je odůvodnění neslučitelné s výsledkem výkladu článku 6 výnosu č. 1165/63 provedeného žalobkyní, který by

z důvodu neexistence časového omezení vedl ke vzniku neomezeného či trvalého nároku na uplatňování sazby Terni.

140 Ze souhrnu výše uvedeného vyplývá, že nelze mít za to, že prodloužení platnosti sazby Terni poskytnuté v roce 2005 sporným opatřením bylo nedílnou součástí náhrady náležející společnosti Terni za vyvlastnění utrpěné v roce 1962. Toto tvrzení žalobkyně nadto vychází z extrapolace původní logiky náhrady stanovené vnitrostátním zákonodárcem založené na připodobnění společnosti Terni k virtuálnímu samovýrobci. Směřuje k odstranění časového omezení pro uplatňování sazby Terni a vede ke zkreslení jasných a přesných podmínek článku 6 výnosu č. 1165/63.

141 Komise tedy správně uvedla, že nemůže být pochyb, že dodávky elektrické energie za nižší ceny v porovnání s běžnou sazbou představují pro příjemce jednoznačnou hospodářskou výhodu, jelikož to snižuje jejich výrobní náklady a posiluje jejich konkurenční postavení (bod 99 odůvodnění napadeného rozhodnutí), a dospěla k závěru, že preferenční sazba poskytnutá společnostem ex-Terni od 1. ledna 2005 představovala státní podporu ve smyslu čl. 87 odst. 1 ES.

142 Z toho vyplývá, že žalobní důvod vycházející z porušení čl. 87 odst. 1 ES musí být zamítnut.

*K žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení podstatných procesních náležitostí a z porušení článků 87 ES a 88 ES z důvodu zjevně nesprávného posouzení hospodářské studie předložené italskými orgány*

K porušení podstatných procesních náležitostí

– Argumenty účastnic řízení

143 Žalobkyně uvádí, že Komise dopisem ze dne 20. února 2007 výslovně požádala Italskou republiku, aby jí poskytla informace umožňující objektivně porovnat hodnotu vyvlastněných aktiv s hodnotou výhody poskytnuté prostřednictvím sazby Terni od počátku uvedeného režimu do roku 2010, s aktualizací dotčených hodnot. Zdůrazňuje, že Komise v daném dopise uvedla, že požadované informace byly „nezbytné k dosažení závěru v dotčených věcech", což vedlo italské orgány a dotčené společnosti vykonávající práva, která jim náleží z titulu účasti na formálním vyšetřovacím řízení, k tomu, že pro řešení otázky kvalifikace sazby Terni jako státní podpory považovaly za rozhodující výsledky požadované srovnávací analýzy.

144 V odpovědi na uvedenou žádost Italská republika v dubnu 2007 předala Komisi studii provedenou na žádost společností ex-Terni nezávislým poradcem v energetickém odvětví, jež uvádí, že celková hodnota výhody poskytnuté prostřednictvím sazby Terni

je nižší než účetní hodnota (aktualizovaná v roce 2006) majetku vyvlastněného z důvodu zestátnění, a konstatuje tedy neexistenci nadměrné náhrady.

145 Komise přitom v napadeném rozhodnutí bez přípravy a „improvizovaně“ tvrdila, že studie je irelevantní, a měla za to, že přiměřenost mechanismu náhrad lze změřit pouze v okamžiku vyvlastnění (*ex ante*), a nikoli po něm (*ex post*).

146 Napadené rozhodnutí bylo přijato za podmínek, které žalobkyni bránily plně využít práva na obhajobu a účastnit se řízení, pokud jde o otázku, která byla jeho předmětem. Tím, že Komise žalobkyni neoznámila radikální změnu svého posouzení v průběhu řízení, odvedla pozornost žalobkyně k aspektům, které nakonec v napadeném rozhodnutí považovala za zcela irelevantní. Způsobilo to závažné porušení zásady kontradiktornosti, jež je hlavní a neporušitelnou zárukou všech správních řízení, včetně správních řízení Společenství. Žádné správní řízení se nemůže vyhnout dodržování základní zásady práva na obhajobu jednotlivců, kteří se takového řízení účastní.

147 Judikatura uvedená Komisí v jejích písemnostech spočívá na nesprávném výkladu článku 20 nařízení č. 659/1999 a nezohledňuje čl. 88 odst. 2 ES, jež předvídá kontradiktorní řízení, neboť Komise musí vyzvat „zúčastněné strany k podání připomínek“.

148 Žalobkyně tvrdí, že je zjevné, že členský stát zajisté není jediným právním subjektem dotčeným aktem, který prohlašuje podporu za neslučitelnou ve smyslu článku 87 ES. Naopak jak příjemce podpory, tak jeho konkurenční podniky jako „zúčastněné strany" jsou přímo dotčeni rozhodovací pravomocí přiznanou správním orgánům Společenství a související pravomocí nařídit vrácení protiprávních podpor a jsou aktivně legitimováni jednat proti zápornému rozhodnutí Komise. Právo na obhajobu je tedy spojeno se správním aktem nepříznivým pro jeho adresáty (tedy jak členský stát, tak třetí osoby vyloučené z podpory kritizované Komisí) a tuto situaci, kdy došlo ke znevýhodnění, je třeba považovat za podmínku pro uplatnění zásady kontradiktornosti vůči všem adresátům.

149 Judikatura citovaná Komisí uznává přinejmenším, že „právo [ostatních zúčastněných stran, kromě členského státu] účasti ve správním řízení [musí být zajištěno] v rozsahu přiměřeném s ohledem na okolnosti projednávaného případu". V projednávané věci je přitom jedním z bodů rozhodujících pro řešení otázky slučitelnosti sazby Terni s právní úpravou Společenství v oblasti státních podpor posouzení hospodářské a finanční situace společností ex-Terni v okamžiku vyvlastnění provedeného zákonem č. 1643/62. Podle žalobkyně je tento bod zrovna tak rozhodující pro řešení věci jako srovnání aktualizované hodnoty vyvlastněných aktiv společnosti Terni s aktualizovanou hodnotou sazby Terni až do 31. prosince 2010, nebo jako sporný bod týkající se výhradně možnosti považovat nové prodloužení uvedené sazby za dodatečnou náhradu za mimořádné vyvlastnění utrpěné společností Terni.

150 Žalobkyně konečně tvrdí, že se Komise nicméně i při pominutí výše uvedeného dopustila závažného porušení podstatných procesních náležitostí při formálním vyšetřovacím řízení jak vůči žalobkyni, tak vůči Italské republice. I při restriktivním výkladu práva na obhajobu žalobkyně by napadené rozhodnutí bylo protiprávním, neboť je stiženo nenapravitelným rozporem mezi vyšetřováním, odůvodněním a výrokem napadeného rozhodnutí. Zúčastněným osobám se totiž v řízení nedostalo přiměřených záruk umožňujících kontradiktorní diskuzi s orgánem, který řízení zahájil, ohledně

bodu, který se následně ukázal být zásadním pro přijetí napadeného rozhodnutí. Tento nedostatek zbavil jakékoli užitečnosti podrobnou odpověď Italské republiky na otázky Komise položené v dopise ze dne 20. února 2007.

151 Komise odpověděla, že z ustálené judikatury vyplývá, že v rámci řízení o kontrole státních podpor si příjemci podpory nemohou činit nárok na účast na kontradiktorní diskuzi s Komisí, nemohou se domáhat práva na obhajobu a nemohou uplatňovat právo na obhajobu přiznané státu, vůči kterému bylo řízení zahájeno.

152 Podpůrně Komise tvrdí, že jí v projednávané věci nelze vytýkat jakékoli porušení zásady kontradiktornosti nebo práva na obhajobu Italské republiky. Tvrdí, že v průběhu řízení nikdy danému členskému státu nenaznačila, že posoudí *ex post* přiměřenost sazby Terni, aniž přezkoumala, zda by prodloužení dané sazby stanovené sporným opatřením mohlo být odůvodněno z titulu náhrady za vyvlastnění, jež společnost Terni utrpěla v roce 1962, což je potvrzeno skutečností, že italské orgány a orgány společností ex-Terni v průběhu řízení skutečně uplatnily argumenty určené k prokázání, že uvedené prodloužení musí být považováno za nedílnou součást kritéria stanoveného *ex ante* výnosem č. 1165/63 k odškodnění společnosti Terni.

153 Komise zdůrazňuje, že i když studii předloženou italskými orgány kvalifikovala jako irelevantní, stejně ji meritorně přezkoumala a dospěla k závěru, že způsob jejího provedení byl nepřesný nebo nesprávný. Dodává, že tvrzením, že „[napadené] rozhodnutí je v každém případě protiprávní, neboť je stiženo nenapravitelným rozporem mezi

vyšetřováním, odůvodněním a výrokem“ žalobkyně vznáší nový žalobní důvod, který musí být na základě čl. 48 odst. 2 jednacího řádu prohlášen za nepřípustný.

– Závěry Tribunálu

154 Je třeba připomenout, že Komise dopisem ze dne 19. července 2006 informovala Italskou republiku o svém rozhodnutí zahájit řízení podle čl. 88 odst. 2 ES a že při zveřejnění uvedeného rozhodnutí v *Úředním věstníku Evropské unie* vyzvala dotčené třetí strany, aby předložily připomínky ke spornému opatření.

155 Komise v dopisu ze dne 20. února 2007 konstatovala, že další informace jsou „nezbytné k dosažení závěru“, a požádala Italskou republiku, aby jí poskytla zejména informace umožňující objektivně porovnat hodnotu vyvlastněných aktiv s hodnotou výhody poskytnuté prostřednictvím sazby Terni od počátku uvedeného režimu do roku 2010, s aktualizací dotčených hodnot.

156 V odpovědi na uvedenou žádost Italská republika v dubnu 2007 předala Komisi studii provedenou na žádost společností ex-Terni nezávislým poradcem, jež uvádí, že celková hodnota výhody poskytnuté prostřednictvím sazby Terni je nižší než účetní hodnota (aktualizovaná v roce 2006) majetku vyvlastněného z důvodu zestátnění, a konstatuje tedy neexistenci nadměrné náhrady.

157 Z bodů 82 a 83 napadeného rozhodnutí vyplývá, že Komise měla za to, že daná studie je neopodstatněná, neboť jakoukoli analýzu přiměřenosti mechanismu náhrad bylo třeba provést *ex ante*, tedy v okamžiku vyvlastnění. V souladu s tímto přístupem Komise dospěla k závěru, že až do uplynutí platnosti původního kompenzačního sazebního opatření, a pouze do daného data, neměli příjemci žádnou výhodu, přičemž tento závěr nemohl být zpochybněn výpočty zisků a ztrát, zvláště když byly provedeny *a posteriori*.

158 Komise podpůrně meritorně přezkoumala studii předloženou italskými orgány a dospěla k závěru, že studie byla provedena nepřesně a nesprávně, neboť systematicky podhodnocovala výhody poskytnuté společnostem ex-Terni a pravděpodobně nadhodnocovala hodnotu vyvlastněných aktiv (body 87 až 90 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

159 Zaprvé žalobkyně tvrdí, že napadené rozhodnutí bylo přijato za podmínek, které jí bránily plně využít práva na obhajobu a „účastnit se řízení, pokud jde o otázku, která byla jeho předmětem". Po obdržení studie obsahující požadovanou srovnávací analýzu Komise improvizovaně, aniž ji o tom informovala, tvrdila, že studie je irelevantní. Komise tím, že jí v průběhu řízení neoznámila změnu svého posouzení informací požadovaných v dopise ze dne 20. února 2007, a tedy sporného opatření, neumožnila žalobkyni při formálním vyšetřovacím řízení napadnout stanovisko orgánu ve věci protiprávnosti prodloužení platnosti sazby Terni s ohledem na právní úpravu týkající se státních podpor.

160 S touto argumentací nelze souhlasit.

161 Pokud jde o údajné porušení práva na obhajobu, z ustálené judikatury vyplývá, že řízení o kontrole státních podpor je vzhledem ke své obecné logice řízením zahájeným proti členskému státu odpovědnému, s ohledem na jeho povinnosti vyplývající z práva Společenství, za poskytnutí podpory (rozsudky Soudního dvora ze dne 10. července 1986, Belgie v. Komise, 234/84, Recueil, s. 2263, bod 29, a ze dne 24. září 2002, Falck a Acciaierie di Bolzano v. Komise, C-74/00 P a C-75/00 P, Recueil, s. I-7869, bod 81).

162 V rámci tohoto řízení se jiné zúčastněné strany než členský stát odpovědný za poskytnutí podpory nemohou samy zúčastnit kontradiktorní diskuse s Komisí, obdobné té, která je zahájena ve prospěch zmíněného členského státu (rozsudky Soudního dvora ze dne 2. dubna 1998, Komise v. Sytraval a Brink's France, C-367/95 P, Recueil, s. I-1719, bod 59, a Falck a Acciaierie di Bolzano v. Komise, bod 161 výše, bod 82). Jejich hlavní úlohou je tudíž být hlavním zdrojem informací pro Komisi (rozsudky Tribunálu ze dne 22. října 1996, Skibsværftsforeningen a další v. Komise, T-266/94, Recueil, s. II-1399, bod 256, a ze dne 25. června 1998, British Airways a další v. Komise, T-371/94 a T-394/94, Recueil, s. II-2405, bod 59).

163 V tomto ohledu žádné ustanovení upravující řízení o kontrole státních podpor nevyhrazuje mezi zúčastněnými stranami zvláštní roli příjemci podpory. Je ostatně třeba připomenout, že řízení o kontrole státních podpor není řízením zahájeným „proti" příjemci podpor, což by znamenalo, že by příjemce podpor mohl uplatnit tak široká práva, jako jsou práva obhajoby jako taková (rozsudek Falck a Acciaierie di Bolzano v. Komise, bod 161 výše, bod 83, a rozsudek Tribunálu ze dne 8. července 2004, Technische Glaswerke Ilmenau v. Komise, T-198/01, Sb. rozh. s. II-2717, bod 193).

164 Žalobkyně tvrdí, že výše uvedená judikatura spočívá na nesprávném výkladu článku 20 nařízení č. 659/1999 a nezohledňuje čl. 88 odst. 2 ES, jež předvídá kontradiktorní řízení, neboť Komise musí vyzvat „zúčastněné strany k podání připomínek".

165 Postačí konstatovat, že předmětem dotčené judikatury byl právě výklad čl. 88 odst. 2 ES, jakož i články 6 a 20 nařízení č. 659/1999, jež stanoví právo zúčastněných stran podat v průběhu formálního vyšetřovacího řízení připomínky.

166 Mimoto v rozporu s tvrzeními žalobkyně nelze žalobkyni považovat za adresáta napadeného rozhodnutí, ačkoli dané rozhodnutí prohlašuje za neslučitelnou podporu, kterou žalobkyně obdržela. Jedinými adresáty rozhodnutí přijatých Komisí v oblasti státních podpor jsou dotčené členské státy (viz článek 25 nařízení č. 659/1999 a rozsudek Komise v. Sytraval a Brink's France, bod 162 výše, bod 45).

167 Je třeba v tomto kontextu uvést, že obecné právní zásady dovolávané žalobkyní, jako například právo být vyslechnut nebo zásada řádné správy, nemohou dovolit soudu Společenství rozšířit procesní práva přiznaná zúčastněným stranám v rámci řízení o kontrole státních podpor Smlouvou a sekundárním právem (rozsudek Technische Glaswerke Ilmenau v. Komise, bod 163 výše, bod 194). Není to možné ani na základě skutečnosti, že žalobkyně je aktivně legitimována jednat proti napadenému rozhodnutí.

168 Konečně bylo rozhodnuto, že z žádného ustanovení týkajícího se státních podpor ani z judikatury nevyplývá, že by Komise byla povinna vyslechnout příjemce státních prostředků ke svému právnímu posouzení dotčeného opatření, nebo že je povinna informovat dotčený členský stát – a *a fortiori* příjemce podpory – o svém stanovisku před přijetím rozhodnutí, pokud zúčastněné strany a členský stát byly vyzvány k předložení svých připomínek (rozsudek Technische Glaswerke Ilmenau v. Komise, bod 163 výše, bod 198).

169 V každém případě je třeba zdůraznit, že žalobkyně byla vyzvána k podání připomínek, a že této možnosti využila a podala Komisi podrobné připomínky.

170 Uvedla, že sazba Terni je legitimní náhradou, na niž měla společnost Terni nárok po vyvlastnění jejích aktiv, nelze ji proto považovat za státní podporu. Zopakovala historii vzniku sazby a zdůraznila, že všechna prodloužení platnosti sazby Terni po roce 1991 byla doprovázena obecným prodloužením koncesí pro vodní elektrárny ostatních výrobců a odpovídají tedy zásadě zákazu diskriminace mezi Terni a ostatními samovýrobci, kteří nebyli vyvlastněni, a kteří proto mohli elektrickou energii nadále vyrábět a spotřebovávat s velmi nízkými náklady (body 43 a 44 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

171 Žalobkyně tedy během formálního vyšetřovacího řízení uplatnila argumenty určené k prokázání, že prodloužení platnosti sazby Terni musí být považováno za nedílnou součást kritéria stanoveného *ex ante* článkem 6 výnosu č. 1165/63 k odškodnění společnosti Terni

172 Přitom právě v tomto ohledu Komise dospěla k závěru, že sporné opatření představovalo státní podporu ve smyslu čl. 87 odst. 1 ES. Žalobkyně tedy neprávem tvrdí, že jí Komise bránila „účastnit se řízení, pokud jde o otázku, která byla jeho předmětem" nebo že jí „bezdůvodně neumožnila napadnout stanovisko správního orgánu Společenství ve věci protiprávnosti prodloužení platnosti sazby Terni s ohledem na právní úpravu týkající se státních podpor".

173 Je třeba dále uvést, že tvrzení žalobkyně, podle kterého Komise v průběhu řízení radikálně změnila své posouzení informací požadovaných v dopise ze dne 20. února 2007, a tedy sporného opatření, pomíjí předmět formálního vyšetřovacího řízení a vychází z nesprávného výkladu žádosti o informace ze dne 20. února 2007.

174 Komise skutečně měla za nezbytné získat informace týkající se účetní hodnoty majetku převedeného na stát v okamžiku zestátnění. Nejednalo se však o jediný předmět žádosti o informace obsažené v dopise ze dne 20. února 2007, a formulace, podle které byly požadované informace „nezbytné k dosažení závěru" v projednávané věci, musí být umístěna do kontextu formálního vyšetřovacího řízení a jeho cílů, a tedy umožnit zúčastněným stranám být vyslechnuty a umožnit Komisi zcela se seznámit se všemi okolnostmi věci před přijetím rozhodnutí (viz v tomto smyslu rozsudek Soudního dvora ze dne 20. března 1984, Německo v. Komise, 84/82, Recueil, s. 1451, bod 13).

175 Formální vyšetřovací řízení nemůže mít jiný účel, než výše popsaný, a zejména nemůže mít za účel rozhodovat s konečnou platností o některých součástech spisu před přijetím konečného rozhodnutí.

176 Z dopisu ze dne 20. února 2007 nelze vyvodit, jak tvrdí žalobkyně, že Komise „při řešení otázky kvalifikace sazby Terni jako státní podpory považovala za rozhodující prokázání skutečnosti, že (aktualizovaná) hodnota dané náhrady byla stejná nebo nižší než hodnota vyvlastněného majetku". Toto tvrzení vychází z nesprávného výkladu dotčeného dopisu.

177 Komise v žádném případě nikdy Italské republice ani společnostem ex-Terni nenaznačila, že posoudí *ex post* přiměřenost sazby Terni, aniž by přezkoumala, zda prodloužení dané sazby prostřednictvím sporného opatření mohlo být odůvodněno z titulu náhrady za vyvlastnění utrpěné společností Terni v roce 1962.

178 Z předcházejících úvah vyplývá, že výtka vycházející z porušení práva na obhajobu žalobkyně musí být zamítnuta.

179 Zadruhé žalobkyně tvrdí, že i při připuštění (*quod non*) restriktivního výkladu práva na obhajobu zúčastněných stran v rámci řízení zahájeného na základě nařízení č. 659/1999 by napadené rozhodnutí bylo protiprávní, neboť je stiženo nenapravitelným rozporem mezi vyšetřováním, odůvodněním a výrokem rozhodnutí.

180 Komise považuje uvedený žalobní důvod za nepřípustný z důvodu porušení čl. 48 odst. 2 jednacího řádu, jež stanoví, že nové důvody nelze předkládat v průběhu řízení, ledaže by se zakládaly na právních a skutkových okolnostech, které vyšly najevo v průběhu řízení.

181 Je však třeba poznamenat, že daný žalobní důvod nelze považovat za nový, neboť již byl uveden v žalobě. Námitka Komise týkající se jeho nepřípustnosti tedy musí být zamítnuta.

182 Přesný dosah žalobního důvodu je obtížné pochopit, neboť pouhé tvrzení „nenapravitelného rozporu mezi vyšetřováním, odůvodněním a výrokem napadeného rozhodnutí“ neumožňuje konstatovat konkrétní protiprávnost s ohledem na případné porušení právního ustanovení nebo obecné zásady práva Unie Komisí.

183 V replice je uvedení žalobního důvodu následováno tímto vysvětlením: „[z]účastněným stranám se totiž v řízení nedostalo přiměřených záruk umožňujících kontradiktorní diskuzi s orgánem (Komise), který řízení zahájil, ohledně bodu, který se následně ukázal být zásadním pro přijetí napadeného rozhodnutí“. Tato argumentace ukazuje, že dotčený žalobní důvod se neliší od žalobního důvodu vycházejícího z porušení práva žalobkyně na obhajobu, přičemž ten byl zamítnut, jak je uvedeno v bodě 178 výše.

184 Na závěr je třeba uvést, že v replice je uvedeno, že „se však Komise dopustila závažného porušení podstatných procesních náležitostí při formálním vyšetřovacím řízení jak vůči Italské republice, tak vůči žalobkyni, neboť oběma bezdůvodně neumožnila napadnout stanovisko správního orgánu […] ve věci protiprávnosti prodloužení platnosti preferenční sazby s ohledem na právní úpravu týkající se státních podpor“.

185 Vzhledem k tomu, že žalobkyně zamýšlela vznést žalobní důvod vycházející z porušení práva Italské republiky na obhajobu musí být daný žalobní důvod zamítnut jako nepřípustný, a v každém případě jako neopodstatněný.

186 Je totiž třeba připomenout, že porušení práva na obhajobu svou povahou představuje důvod relativní protiprávnosti (viz rozsudek Tribunálu ze dne 8. července 2004, JFE Engineering a další v. Komise, T-67/00, T-68/00, T-71/00 a T-78/00, Sb. rozh. s. II-2501, bod 425, a citovaná judikatura), jehož se tedy musí dovolávat sám dotyčný členský stát (viz v tomto smyslu rozsudek Technische Glaswerke Ilmenau v. Komise, bod 163 výše, bod 203).

187 Žalobkyně tudíž nemůže uplatňovat výtku vycházející z porušení práva na obhajobu dotyčného členského státu v projednávaném případě Italské republiky.

188 I za předpokladu, že by taková výtka byla přípustná, nemůže být přijata jako opodstatněná.

189 Podle ustálené judikatury vyžaduje zásada dodržování práva na obhajobu, aby dotčený členský stát mohl užitečně vyjádřit svůj názor k připomínkám předloženým třetími zúčastněnými stranami v souladu s čl. 88 odst. 2 ES, na nichž Komise zamýšlí založit své rozhodnutí. Pokud se členský stát nemohl k takovým připomínkám vyjádřit, Komise je nemůže vzít v úvahu ve svém rozhodnutí proti tomuto státu. Avšak k tomu, aby takové porušení práva na obhajobu mělo za následek zrušení, je třeba, aby v případě, že by k uvedené nesrovnalosti nedošlo, řízení mohlo vést k jinému výsledku (rozsudky Soudního dvora ze dne 11. listopadu 1987, Francie v. Komise, 259/85, Recueil, s. 4393, body 12 a 13, a ze dne 14. února 1990, Francie v. Komise, C-301/87, Recueil, s. I-307, body 29 až 31).

190 V projednávané věci postačí konstatovat, že Komisi není nijak vytýkáno, že napadené rozhodnutí založila na připomínkách zúčastněné třetí osoby, ke kterým se Italská republika nemohla vyjádřit. V souladu s požadavky čl. 88 odst. 2 ES a čl. 6 odst. 2

nařízení č. 659/1999, Italská republika mohla předložit připomínky k rozhodnutí o zahájení řízení a připomínky zúčastněných stran v této souvislosti jí byly oznámeny, na což odpověděla prostřednictvím dopisu ze dne 22. prosince 2006 (bod 6 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

191 Žalobkyně tvrdí, že Komise tím, že Italské republice v průběhu řízení neoznámila radikální změnu svého posouzení informací požadovaných v dopise ze dne 20. února 2007, a tedy sporného opatření, neumožnila Italské republice při formálním vyšetřovacím řízení napadnout stanovisko Komise ve věci protiprávnosti prodloužení platnosti sazby Terni s ohledem na právní úpravu týkající se státních podpor.

192 Je třeba zdůraznit, že v rámci připomínek předložených Komisi během formálního vyšetřovacího řízení Italská republika uvedla, že původní dohoda o sazbě – legitimní náhradě společnosti Terni za vyvlastnění jejích aktiv – ani její pozdější prodloužení nepředstavovala státní podporu. Na podporu tohoto tvrzení Itálie citovala řadu rozsudků Soudního dvora, podle kterých některé formy náhrad vyplacených podnikům nepředstavují podporu, zejména náhrady škody a náhrady za služby obecného hospodářského zájmu (bod 58 odůvodnění napadeného rozhodnutí

193 Bod 59 napadeného rozhodnutí rovněž uvádí následující:

„Co se týká povolení státní podpory v případě sazby Terni, [Italská republika] zdůrazňuje, že zákon č. 9/91, který stanoví první prodloužení platnosti sazby, byl Komisi

řádně oznámen a Komisí schválen. Následná prodloužení doby platnosti sazby, která doprovázejí prodloužení koncesí pro vodní elektrárny ve prospěch výrobců elektrické energie, sledují stejnou logiku, jež nebyla Komisí nikdy zpochybněna. Proto by podle názoru [Italské republiky] měla být sazba Terni považována za stávající opatření, které nepředstavuje podporu."

194 Italská republika tedy v průběhu formálního vyšetřovacího řízení jasně uplatnila svůj názor na kompenzační povahu sporného opatření.

195 Krom toho tvrzení žalobkyně uvedené v bodě 191 výše opomíjí předmět formálního vyšetřovacího řízení a vychází z nesprávného výkladu žádosti o informace ze dne 20. února 2007, jak již bylo uvedeno.

196 Konečně je třeba připomenout, že z žádného ustanovení týkajícího se státních podpor ani z judikatury nevyplývá, že by Komise byla povinna vyslechnout příjemce státních prostředků ke svému právnímu posouzení dotčeného opatření, nebo že je povinna informovat dotčený členský stát – a *a fortiori* příjemce podpory – o svém stanovisku před přijetím rozhodnutí, pokud zúčastněné strany a členský stát byly vyzvány k předložení svých připomínek (rozsudek Technische Glaswerke Ilmenau v. Komise, bod 163 výše, bod 198).

Ke zjevně nesprávnému posouzení hospodářské studie předložené italskými orgány

– Argumenty účastnic řízení

197 Žalobkyně uvádí, že Komise napadá platnost studie předložené italskými orgány ve dvou bodech.

198 Zaprvé daná studie podcenila hodnotu vyvlastněných provozoven, když nezohlednila, že dané provozovny a aktiva s nimi spojená měly být v souladu s podmínkami koncese vráceny státu.

199 Žalobkyně tvrdí, že výpočet hodnoty vyvlastněného majetku v závislosti na výroční bilanci společnosti Terni je právě to, co Komise požadovala, a že původní notářsky ověřené bilance jsou naprosto v souladu s právní úpravou použitelnou v oblasti práva obchodních společností a účetnictví, včetně povinnosti poměrně „amortizovat" hodnotu majetku v závislosti na zbývající době platnosti případných koncesí.

200 Kromě toho, že argumentace Komise by vedla k obrácení důkazního břemene, nezohlednila skutečnost, že bez vyvlastnění by koncese na vodní elektrárny, které měla společnost Terni v držení, byly několikrát prodlouženy až do 31. prosince 2020, stejně jako byly prodlouženy ostatní koncese na vodní elektrárny nevyvlastněných samovýrobců.

201 Zadruhé žalobkyně tvrdí, že podle Komise dotčená studie podcenila hodnotu výhody poskytnuté prostřednictvím sazby Terni, neboť pro výpočet uvedené výhody měla být částka skutečně zaplacená společností Terni srovnána se sazbou běžně placenou provozovatelem, který není samovýrobcem, a který má podobnou spotřebu jako uvedená společnost.

202 Žalobkyně namítá, že společnost Terni a její nástupkyně byly osvobozeny od určitých složek sazby (včetně tepelného příplatku) právními a správními ustanoveními, která jsou zcela odlišná od zákona č. 1643/62 a jeho prováděcího nařízení a která byla přijata později, ale v souladu s logikou srovnání se samovýrobci, na níž byl založen uvedený zákon. Bylo by tedy nesprávné tvrdit, že pro posouzení hodnoty získané výhody musí být sazba Terni porovnána s „běžnou sazbou" (včetně tepelného příplatku), kterou musí platit provozovatel, který není samovýrobcem. Tatáž úvaha se použije na výpočet „kompenzačních výhod", jež společnosti ex-Terni obdržely z vyrovnávacího fondu pro odvětví elektrické energie v letech 2000 až 2006.

203 Proto má podle žalobkyně být výhoda vypočítána v závislosti na ceně, kterou by společnosti ex-Terni musely v každém případě zaplatit na základě výše uvedených ustanovení (odlišných od sazby Terni), a nikoli v závislosti na běžné ceně na trhu s elektřinou, jak nesprávně tvrdí Komise.

204 Komise připomíná, že studii předloženou italskými orgány přezkoumala pouze podpůrně, a že pokud se potvrdí její závěr o irelevanci dotčené studie, jsou argumenty uplatňované ve druhé části tohoto žalobního důvodu v každém případě neúčinné.

205 Zdůrazňuje, že žalobkyně nezpochybňuje poznámku vyjádřenou v bodě 90 odůvodnění napadeného rozhodnutí, podle níž „studie jednoduše bere jako účetní hodnotu aktiv rozdíl mezi položkou ‚zařízení a stroje' v rozvaze Terni na rok 1962 […] a stejnou položkou z následujícího roku", zatímco „neexistuje žádný konkrétní důkaz, že rozdíl lze přičíst výhradně ztrátě vodní elektrárny". Tato námitka dostačujícím způsobem prokazuje malou důvěryhodnost studie, neboť nebylo prokázáno, že přiměřenost náhrady byla přezkoumána pouze s ohledem na vyvlastnění vodní elektrárny.

206 Komise tvrdí, že studie předložená italskými orgány neuvádí, zda hodnota provozoven vycházející z bilance společnosti Terni z roku 1963 zohlednila skutečnost, že při uplynutí platnosti koncesí by velká část těchto zařízení přešla do rukou státu. Nejasnost ohledně tohoto zásadního aspektu neřeší formální vyjádření žalobkyně k rozsahu notářsky ověřené bilance. Pokud jde o tvrzení žalobkyně, podle kterého by bez vyvlastnění byly koncese na vodní elektrárny společnosti Terni prodlouženy až do prosince 2020, Komise tvrdí, že pro posouzení hodnoty majetku vyvlastněného v roce 1962 je třeba odkazovat na situaci v okamžiku vyvlastnění, aniž je možné zohlednit změny, k nimž by bez vyvlastnění mohlo dojít později, a že datum 2020 je v každém případě nesprávné, neboť prodloužení koncesí na vodní elektrárny do roku 2020 stanovené zákonem č. 266/05 bylo prohlášeno za neústavní.

207 Pokud jde o srovnávací analýzu sazeb, Komise tvrdí, že dotčená studie použila nesprávně jako referenční bod cenu placenou samovýrobcem (místo běžné tržní ceny), a opominula, že skutečnost, že společnost Terni byla do roku 1992 považována za virtuálního samovýrobce byla součástí náhrady poskytnuté dané společnosti. Pokud by byla společnost vyvlastněna bez náhrady, nebyla by přirovnána k „virtuálnímu samovýrobci", a v důsledku toho by musela platit za elektřinu běžnou tržní cenu (a nikoli cenu placenou samovýrobcem osvobozeným od určitých složek sazby). Proto je

pro účely posouzení výše náhrady poskytnuté společnosti Terni třeba vypočítat rozdíl mezi tržní cenou (tedy cenou v případě neposkytnutí náhrady) a sníženou sazbou poskytnutou dané společnosti (připodobněné k virtuálnímu samovýrobci) z titulu náhrady.

– Závěry Tribunálu

208 Je třeba připomenout, že Komise studii přezkoumala pouze podpůrně, a že ji považovala za irelevantní, neboť jakoukoli analýzu přiměřenosti mechanismu náhrad bylo třeba provést *ex ante*, tedy v okamžiku vyvlastnění. V souladu s tímto přístupem Komise dospěla k závěru, že až do uplynutí platnosti původního kompenzačního sazebního opatření a pouze do daného data, neměli příjemci žádnou výhodu, přičemž tento závěr nemohl být zpochybněn výpočty zisků a ztrát, zvláště když byly provedeny *a posteriori* (body 82 až 85 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

209 Žalobkyně výslovně nezpochybňuje tento přístup Komise ohledně *a priori* irelevance dotčené studie s ohledem na otázku kvalifikace sporného opatření ve vztahu k právním předpisům týkajícím se státních podpor. V rámci druhého žalobního důvodu směřující ke zrušení uplatnila pouze procesní vadu plynoucí z údajného porušení práva na obhajobu.

210 Naproti tomu zpochybňuje opodstatněnost závěru na základě daného přístupu v rámci žalobního důvodu směřujícího ke zrušení vycházejícího z porušení čl. 87 odst. 1 ES. Přitom je třeba připomenout, že Komise měla právem za to, že prodloužení

preferenční sazby poskytnuté v roce 2005 sporným opatřením nebylo nedílnou součástí náhrady náležející společnosti Terni za vyvlastnění utrpěné v roce 1962 a že dospěla k závěru, že preferenční sazba stanovená pro společnosti ex-Terni ode dne 1. ledna 2005 představovala státní podporu ve smyslu čl. 87 odst. 1 ES.

211 Za těchto okolností musí být žalobní důvod vycházející ze zjevně nesprávného posouzení hospodářské studie předložené italskými orgány provedeného Komisí zamítnut jako irelevantní.

*K žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení čl. 88 odst. 3 ES*

Argumenty účastnic řízení

212 Žalobkyně tvrdí, že napadené rozhodnutí je protiprávní, neboť Komise tvrdí, že Italská republika provedla sporné opatření v rozporu s čl. 88 odst. 3 ES, a v důsledku toho nařídila danému členskému státu přistoupit k vybrání částek již poskytnutých na základě zákona č. 80/05.

213 Uvádí, že sporné opatření nezrušilo zákon č. 9/91, který stanovil prodloužení platnosti sazby Terni až do 31. prosince 2007 s postupným snižováním v letech 2002 až 2007, ale že jej ve skutečnosti „překročil“, neboť zmrazil množství, na která podniky měly

nárok ke dni 31. prosince 2004, a přitom prodloužil uplatňování dané sazby do roku 2010. Pokud by tedy sporné opatření bylo protiprávní, ustanovení zákona č. 9/91 by se nadále uplatnila až do uplynutí jejich původní platnosti. Přitom Autorità per l'energia elettrica e il gas (úřad pro elektrickou energii a plyn, dále jen „AEEG") v letech 2005 a 2006 na základě zásady opatrnosti přijal řadu rozhodnutí s tím účelem, aby žalobkyně a ostatní společnosti ex-Terni obdržely výhradně částky sazby Terni splatné na základě zákona č. 9/91, již přezkoumaného a schváleného Komisí.

214 Z dopisů potvrzujících platby, které žalobkyně obdržela z vyrovnávacího fondu pro odvětví elektrické energie v období 2005–2007 vyplývá, že všechny platby z titulu sazby Terni byly placeny, a to i po vstupu zákona č. 80/05 v platnost, bez jakéhokoli odkazu na dané ustanovení, což potvrdilo skutečnost, že neprovedení plateb stanovených sporným opatřením ve prospěch žalobkyně bylo důsledkem vůle italských orgánů dodržet povinnost platby pozastavit, která je stanovena v čl. 88 odst. 3 ES. Žalobkyně tvrdí, že ani během, ani po skončení řízení, které vedlo k přijetí napadeného rozhodnutí, neobdržela žádnou platbu z titulu sazby, jejíž platnost sporné opatření prodloužilo, a peníze, které obdržela, byly vyplaceny výhradně na základě zákona č. 9/91.

215 Žalobkyně uvádí, že Komise věděla, že částky, které žalobkyně obdržela do roku 2007 jí byly vyplaceny jako zálohy na částky splatné na základě zákona č. 9/91, jak prokazují body 33 až 35 a bod 162 odůvodnění napadeného rozhodnutí. Tvrzení Komise, podle kterého tato okolnost nemůže ovlivnit platnost napadeného rozhodnutí a týká se výhradně jeho výkonu, je zjevně nesprávné. Nelze popřít, že pokud není sporné opatření účinně provedeno ve smyslu čl. 88 odst. 3 ES, nejsou splněny základní podmínky umožňující prohlásit podporu za protiprávní a nařídit státu, aby přistoupil k jejímu vybrání.

216 Mimoto teze Komise, směřující k tomu, že porušení povinnosti pozastavit poskytování podpory představuje pouhé zveřejnění nebo pouhý vstup v platnost sporného opatření, je nejen v rozporu s doslovným zněním čl. 88 odst. 3 ES, ale je také v rozporu se smyslem existence a užitečným účinkem daného zákazu.

217 Základním cílem ustanovení čl. 88 odst. 2 a 3 ES je zabránit případnému narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu způsobenému výhodou, z níž by měl prospěch příjemce podpory ke škodě svých konkurentů při čekání na rozhodnutí Komise o slučitelnosti dané podpory se společným trhem. Povinnost podporu pozastavit má zaručit skutečnou rovnost zacházení mezi provozovateli, neboť podnik je zvýhodněn pouze v okamžiku, kdy stát podporu provádí před tím, než Komise přezkoumá její slučitelnost se společným trhem. V projednávané věci žalobkyně nemohla obdržet částky poskytnuté sporným opatřením, a tudíž neměla prospěch z žádné výhody nad svými konkurenty a na společném trhu nedošlo k žádnému narušení hospodářské soutěže.

218 Komise uvádí, že žalobkyně nepopírá, že prodloužení platnosti sazby Terni stanovené sporným opatřením vstoupilo v platnost bez předchozího oznámení, v rozporu s požadavky čl. 88 odst. 3 ES, a uznává dokonce, že AEEG přijala zvláštní prováděcí opatření týkající se kompenzačních prvků odpovídajících sazbě Terni, když povolila jejich vyplacení za podmínky, že podniky příjemci poskytnou zvláštní záruku. Za těchto okolností, a dokonce i za předpokladu, že částky stanovené sporným opatřením nebyly vyplaceny, to v každém případě nic nemění na tom, že provádění daného opatření bylo zahájeno v rozporu s povinností předběžného oznámení stanovenou ve výše uvedeném článku.

219 V rozporu s tvrzením žalobkyně je toto stanovisko Komise zcela koherentní se zněním a logikou čl. 88 odst. 3 ES. Jakmile vstoupí v platnost režim podpor, jako je režim stanovený sporným opatřením, nemůže již být kvalifikován jako pouhý „záměr" směřující k zavedení podpory ve smyslu uvedeného článku. V takové situaci by totiž bylo absurdní, a v rozporu s logikou systému předběžné kontroly státních podpor, domnívat se, že Komise může konstatovat porušení čl. 88 odst. 3 ES pouze po přezkoumání, zda měl každý příjemce skutečně prospěch z výhod poskytnutých dotčeným režimem.

220 Z judikatury vyplývá, že skutečnost, že žalobkyně neobdržela částky stanovené sporným opatřením musí být posouzena v rámci výkonu napadeného rozhodnutí a nemůže ovlivnit jeho legalitu.

221 Komise zdůrazňuje, že během správního řízení nebylo tvrzeno, že navzdory vstupu sporného opatření v platnost žalobkyně nezískala výhody s ním spojené, což vysvětluje zmínku, uvedenou v napadeném rozhodnutí, o protiprávním poskytnutí podpory v rozporu s čl. 88 odst. 3 ES a o nařízení navrácení podpory, avšak s nezbytným ověřením, ve fázi výkonu napadeného rozhodnutí, skutečné výše podpory obdržené jednotlivými příjemci. Připomíná, že podle ustálené judikatury, jakmile Komise umožnila zúčastněným stranám účinně předložit jejich připomínky, nemůže jí být vytýkáno, že nepřihlédla k případným skutkovým či právním poznatkům, které jí mohly být, ale nebyly, předloženy během správního řízení, vzhledem k tomu, že Komise není povinna bez návrhu a na základě svých dohadů zkoumat, jaké jsou poznatky, které jí mohly být předloženy.

222 Konečně uvádí, že žalobkyně nijak neprokázala, že neměla prospěch z výhod poskytnutých sporným opatřením a že z údajů poskytnutých italskými orgány po přijetí napadeného rozhodnutí se naopak zdá, že v souhrnu měly společnosti ex-Terni

prospěch z prodloužení platnosti sazby Terni, když získaly náhrady přesahující náhrady stanovené zákonem č. 9/91.

Závěry Tribunálu

223 Z bodů 118 až 132 odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že Komise měla za to, že sporné opatření musí být považováno za novou podporu počínaje dnem 1. ledna 2005, a jelikož Italská republika čl. 11 odst. 11 zákona č. 80/05 neoznámila, je tato podpora protiprávní.

224 Komise konstatovala, že podpora nemůže využít žádné z výjimek stanovených v článku 87 ES a prohlásila druhé prodloužení platnosti sazby Terni za neslučitelné se společným trhem (bod 147 odůvodnění napadeného rozhodnutí), a poté uvedla, že veškeré částky neslučitelné podpory, které obdržela žalobkyně Cementir, jakož i společnosti Nuova Terni Industrie Chimiche na základě čl. 11 odst. 11 zákona č. 80/05 a které se vztahují na období ode dne 1. ledna 2005 musí být navráceny spolu s úroky (bod 160 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

225 V bodech 161 a 162 napadeného rozhodnutí Komise dále uvádí následující:

„161) Je třeba připomenout, že účelem navrácení podpory je obnovit konkurenční postavení příjemce, které měl v době před poskytnutím neslučitelné podpory. Při zjišťování konkurenční situace společností ex-Terni před zavedením

zákona je nutno vzít v úvahu existenci stávajícího opatření podpory stanoveného v zákoně č. 9/91, který byl schválen až do roku 2007.

162) Komise proto usuzuje, že zbývající částky podpory, na něž by příjemci měli nárok podle zákona č. 9/91 v letech 2005, 2006 a 2007, pokud by nebyl zaveden zákon č. 80/05, lze odečíst od částek, jež mají být navráceny, pokud se [Italská republika] domnívá, že příjemci na ně mají nárok podle vnitrostátních právních předpisů."

226 Žalobkyně tvrdí, že pokud není sporné opatření účinně provedeno ve smyslu čl. 88 odst. 3 ES, nejsou splněny základní podmínky umožňující prohlásit podporu za protiprávní a nařídit členskému státu, aby přistoupil k jejímu vybrání. Přitom žalobkyně neobdržela žádnou částku z titulu sazby prodloužené sporným opatřením a peníze obdržené do roku 2007 byly vyplaceny výhradně jako záloha na částky splatné na základě provedení zákona č. 9/91 potvrzeného Komisí. V případě neexistence porušení povinnosti předchozího oznámení a v případě neexistence jakékoli částky k navrácení by Komise prohlášením podpory za protiprávní, a v důsledku toho nařízením jejího vrácení porušila čl. 88 odst. 3 ES.

227 Tuto argumentaci nelze přijmout.

228 Je třeba připomenout, že ve vztahu k novým podporám, jež členské státy zamýšlejí poskytnout, je stanoven postup předběžné kontroly, bez něhož nemůže být žádná podpora považována za řádně poskytnutou (rozsudky Soudního dvora ze dne 9. srpna 1994, Namur-Les assurances du crédit, C-44/93, Recueil, s. I-3829, bod 12, a Komise v. Sytraval a Brink's France, bod 162 výše, bod 35).

229 V souladu s čl. 88 odst. 3 ES a s články 2 a 3 nařízení č. 659/1999 všechny záměry poskytnutí nebo změny podpor musí být oznámeny Komisi a nesmí být uskutečněny dříve, než Komise mlčky nebo výslovně vyjádří svůj souhlas.

230 Členské státy musí splnit dvě neoddělitelné povinnosti, tedy povinnost předběžného oznámení záměrů podpor a povinnost neprovádět své záměry dříve, než Komise rozhodne o slučitelnosti opatření se společným trhem.

231 Podle čl. 1 písm. f) nařízení č. 659/1999 se protiprávní podporou rozumí „nová podpora uskutečňovaná v rozporu s čl. [88] odst. 3 Smlouvy“, tedy podpora poskytnutá bez jejího předběžného oznámení Komisi, nebo pokud byla oznámena, podpora poskytnutá před tím, než se Komise ve stanovené lhůtě vyjádřila.

232 V projednávané věci je nesporné, že druhé prodloužení platnosti sazby Terni není obsaženo v návrhu zákona, ale v čl. 11 odst. 11 zákona č. 80/05, a že italské orgány nepřistoupily k žádnému oznámení Komisi, což je situace, kdy došlo k porušení čl. 88 odst. 3 ES.

233 Tvrzení žalobkyně ohledně neprovedení plateb celé částky z titulu sazby prodloužené sporným opatřením je v tomto ohledu irelevantní.

234 Z judikatury totiž vyplývá, že podpora může být považována za poskytnutou, i když dosud nebyla příjemci vyplacena.

235 Soudní dvůr rozhodl, že členský stát nesplnil povinnosti, které pro něj vyplývají z čl. 88 odst. 3 ES, pokud opatření zavádějící režimy podpor oznámí až po jejich přijetí prostřednictvím zákona (rozsudek Soudního dvora ze dne 27. března 1984, Komise v. Itálie, 169/82, Recueil, s. 1603, bod 11). Na základě znění uvedeného ustanovení Tribunál rozhodl, že opatření podpory musí být oznámena Komisi již ve stádiu záměru, tedy před svým provedením, a tedy dokud mohou být upravena podle případných připomínek Komise (rozsudek Tribunálu ze dne 16. září 1998, Waterleiding Maatschappij v. Komise, T-188/95, Recueil, s. II-3713, bod 118).

236 Tento výklad čl. 88 odst. 3 ES je v souladu jak s doslovným zněním, tak s cíli sledovanými právní úpravou, jejíž je toto ustanovení součástí, tedy s cílem zajistit Komisi příležitost včas a v obecném zájmu provést kontrolu všech záměrů směřujících k zavedení nebo ke změně podpor a provést tak preventivní přezkum (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 14. února 1990, Francie v. Komise, bod 189 výše, bod 17). Domnívat se, že Komise může konstatovat porušení čl. 88 odst. 3 ES pouze po přezkoumání, zda měl každý příjemce skutečně prospěch z výhod poskytnutých dotčeným opatřením, by bylo v rozporu s logikou systému předběžné kontroly státních podpor.

237 Komise tedy správně kvalifikovala sporné opatření jako protiprávní podporu.

238 V bodě 147 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise rovněž konstatuje, že druhé prodloužení platnosti sazby Terni je neslučitelné se společným trhem, jelikož podpora nemůže využít žádné z výjimek stanovených v článku 87 ES.

239 Přitom podle článku 14 nařízení č. 659/1999 „[j]e-li v případech protiprávní podpory přijato záporné rozhodnutí, Komise rozhodne, že dotyčný členský stát učiní všechna nezbytná opatření, aby příjemce podporu navrátil“. Toto znění vyjadřuje systematičnost vracení podpor. Napadené rozhodnutí proto stanoví, že státní podpora, kterou Italská republika poskytla ve prospěch žalobkyně Cementir a Nuova Terni Industrie Chimiche, je neslučitelná se společným trhem (článek 1) a Italská republika zajistí, aby příjemci uvedenou podporu navrátili (článek 2).

240 Žalobkyně zpochybňuje platnost příkazu k navrácení podpory a tvrdí, že částky obdržené do roku 2007 jí byly vyplaceny výhradně z titulu zálohy na částky splatné na základě provádění zákona č. 9/91, o čemž Komise věděla, jak prokazují body 33 až 35 a bod 162 odůvodnění napadeného rozhodnutí.

241 Především je třeba zdůraznit, že krok, spočívající v informování Komise během správního řízení o tom, že sporné podpory nebyly dosud příjemcům vyplaceny, nezaručuje, že nebyly vyplaceny následně, zejména mezi okamžikem, kdy došlo k informování Komise, a okamžikem oznámení konečného rozhodnutí. V žádném případě nelze Komise vytýkat, že ve snaze zajistit vyšší úroveň právní jistoty jasně uvedla konkrétní důsledky svého rozhodnutí (viz v tomto smyslu rozsudek Soudního dvora ze dne 28. dubna 1993, Itálie v. Komise, C-364/90, Recueil, s. I-2097, body 48 a 49), což Komise učinila v bodech 160 až 162 odůvodnění napadeného rozhodnutí.

242 Je třeba dále uvést, že z napadeného rozhodnutí vyplývá, že po zahájení formálního vyšetřovacího řízení agentura AEEG rozhodnutím č. 190/06 podmínila platby podle zákona č. 80/05 poskytnutím záruky společnostmi ex-Terni ke krytí rizika navrácení podpory (bod 33 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

243 V témže rozhodnutí AEEG předpokládala alternativu vyplatit v roce 2006 jako zálohu částky podpory, které by byly splatné do konce doby platnosti předchozího opatření (2007) na základě zákona č. 9/91. U těchto částek AEEG záruku nepožadovala. Tuto možnost společnosti ex-Terni přijaly a AEEG provedla (bod 34 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

244 Komise uvádí, že s výjimkou zálohových plateb uvedených v předchozím bodě „se na všechny ostatní platby uskutečněné Cassa Conguaglio [per il settore elettrico (vyrovnávací fond pro odvětví elektrické energie)] pro společnosti podle zákona č. 80/05 vztahuje záruka“ (bod 35 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

245 Zdá se, že Komise měla ohledně údajů, které měla k dispozici během správního řízení, za to, že žalobkyně obdržela v roce 2006 podporu jak z titulu zálohy na základě zákona č. 9/91, tak z titulu zákona č. 80/05. To vysvětluje, proč Komise požadovala navrácení již vyplacené podpory a uváděla, že zbývající částky podpory, které by si příjemci mohli nárokovat na základě zákona č. 9/91, „pokud by nebyl zaveden zákon č. 80/05“, mohou být odečteny z celkové částky, která má být vrácena (bod 162 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

246 Ve svých písemnostech Komise zdůraznila skutečnost, že během správního řízení ani italské orgány, ani žalobkyně netvrdily, že navzdory vstupu sporného opatření v platnost společnosti ex-Terni nezískaly výhody s ním spojené. Písemnosti žalobkyně neobsahují žádnou skutečnost umožňující toto prohlášení Komise zpochybnit.

247 Naproti tomu je toto prohlášení potvrzeno obsahem žaloby, v níž žalobkyně vytýká Komisi, že neprovedla šetření, které by jí umožnilo konstatovat neexistenci jakékoli částky, která má být vrácena. Žalobkyně tvrdí, že Komisi nezajímalo „ověřit, zda konkrétně [Italská republika] skutečně provedla nové opatření v části, která přesahuje částky, na které by [žalobkyně] měla nárok na základě zákona č. 9/91 (případně po složení záruky)“.

248 V tomto stádiu je třeba připomenout ustálenou judikaturu, podle které musí být legalita rozhodnutí v oblasti státních podpor posuzována v závislosti na informacích, které měla Komise k dispozici v okamžiku, kdy jej přijala (rozsudky Soudního dvora ze dne 13. června 2002, Nizozemsko v. Komise, C-382/99, Recueil, s. I-5163, bod 49, a Španělsko v. Komise, bod 57 výše, bod 31).

249 Přitom není prokázáno, že by Komise při přijetí napadeného rozhodnutí věděla, že částky vyplacené žalobkyni vyrovnávacím fondem pro odvětví elektrické energie byly vyplaceny výhradně na základě zákona č. 9/91.

250 Konečně je třeba uvést, že povinnost členského státu vypočítat přesnou částku podpor k navrácení, zejména v případech, kdy tento výpočet závisí na údajích, které uvedený stát nesdělil Komisi, je součástí obecnější povinnosti vzájemné loajální spolupráce mezi Komisí a členskými státy při provádění pravidel Smlouvy v oblasti státních podpor (rozsudek Nizozemsko v. Komise, bod 248 výše, bod 91). Nemůže být Komisi vytýkáno, že nezohlednila případné skutkové či právní okolnosti, které jí mohly být předloženy během správního řízení, avšak předloženy nebyly, neboť Komise není povinna šetřit z úřední povinnosti a odhadem, které informace jí mohly být předloženy (rozsudek Tribunálu ze dne 14. ledna 2004, Fleuren Compost v. Komise, T-109/01, Recueil, s. II-127, bod 49).

251 V důsledku toho i za předpokladu, že by skutečnost tvrzená žalobkyní a připomenuté v bodě 249 výše byla pravdivá, nemůže ovlivnit platnost napadeného rozhodnutí, nýbrž pouze způsob navracení podpory [rozsudek Tribunálu ze dne 31. května 2006, Kuwait Petroleum (Nizozemsko) v. Komise, T-354/99, Sb. rozh. s. II-1475, bod 68]. Navrácení podpory je třeba v zásadě provést podle příslušných ustanovení vnitrostátního práva, avšak s výhradou, že použití těchto ustanovení prakticky neznemožní navrácení vyžadované právem Společenství (rozsudky Soudní dvora Tubemeuse, bod 55 výše, bod 61, a ze dne 20. září 1990, Komise v. Německo, C-5/89, Recueil, s. I-3437, bod 12), přičemž řešení sporů týkajících se provedení uvedeného navrácení přísluší výhradně vnitrostátním soudům [výše uvedený rozsudek Kuwait Petroleum (Nederland) v. Komise, bod 68].

252 Z výše uvedených úvah vyplývá, že žalobní důvod vycházející z porušení čl. 88 odst. 3 ES musí být zamítnut.

*K žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení čl. 14 odst. 1 nařízení č. 659/1999 a zásady ochrany legitimního očekávání*

Argumenty účastnic řízení

253 Žalobkyně uvádí, že podle čl. 14 odst. 1 nařízení č. 659/1999 „Komise nebude vyžadovat navrácení podpory, pokud by to bylo v rozporu s obecnými zásadami práva Společenství“. V projednávané věci přitom nařízení vrátit podporu obsažené v napadeném rozhodnutí představuje porušení zásady ochrany legitimního očekávání,

které se v oblasti státních podpor, pokud je vykládána restriktivně, lze dovolávat za podmínek nebo mimořádných okolností, které mohou založit očekávání v určitý právní stav.

254 Komise nemůže z judikatury spadající do jiného kontextu, než je kontext projednávané věci, vyvodit absolutní a univerzální pravidlo omezující ochranu legitimního očekávání pouze na případy, kdy správní orgán poskytl dotčené osobě „konkrétní ujištění" ohledně daného právního stavu.

255 Legitimní očekávání žalobkyně ohledně režimu Terni bylo vyvoláno souhrnem významných, ověřitelných a jednoznačných právních aktů a jednání.

256 Žalobkyně připomíná, že italské orgány poprvé prodloužily sazbu Terni v čl. 20 odst. 4 zákona č. 9/91 z důvodu souběžného prodloužení platnosti koncesí na vodní elektrárny samovýrobců, kteří „unikli" zestátnění v odvětví elektrické energie v roce 1962, a poté daný zákon oznámily Komisi, aby jej přezkoumala z pohledu právní úpravy týkající se státních podpor.

257 Prostřednictvím rozhodnutí ze dne 6. srpna 1991 Komise v plném rozsahu a bez námitek povolila zákon č. 9/91. Dané rozhodnutí neobsahovalo žádný bod kvalifikující prodloužení platnosti sazby Terni stanovené v čl. 20 odst. 4 zákona č. 9/91 jako „slučitelnou podporu". Naopak Komise v daném rozhodnutí prohlásila, že se rozhodla nevznést námitky proti používání ustanovení uvedeného zákona. Komise nepředložila důkaz svých tvrzení, podle kterých rozhodnutí ze dne 6. srpna 1991, které ani zdaleka

neuvádělo, že režim stanovený zákonem č. 9/91 nemá povahu podpory, prohlásilo daný režim za slučitelný se společným trhem.

258 Žalobkyně tvrdí, že po přijetí rozhodnutí ze dne 6. srpna 1991 nastala fáze dialogu mezi italskými orgány a Komisí, následovaná vyšetřováním Komise ohledně prodloužení platnosti sazby Terni obsaženého v zákoně č. 9/91 ES, jež byl schválen dopisem italského Ministerstva průmyslu, obchodu a řemeslné výroby ze dne 19. září 1991 zaslaným italskému Ministerstvu pro správu státních podílů a v listopadu 1991 zaslán faxem předsednictvím Rady Stálému zastoupení Italské republiky při Evropských společenstvích. V této korespondenci italské orgány zpochybnily, že by prodloužení platnosti sazby Terni mohlo být považováno za státní podporu. Přitom Komise nevznesla žádnou námitku vůči závěrům uvedených orgánů, a tím implicitně uznala jejich opodstatněnost.

259 Tato výměna dopisů, k níž došlo po přijetí rozhodnutí ze dne 6. srpna 1991, odporuje tezi Komise, podle které uvedené rozhodnutí schvalující prodloužení platnosti sazby Terni považovalo dané prodloužení za podporu slučitelnou s právem Společenství. Komise se omezila na popření možnosti nalézt obsah výše uvedeného dopisu a faxu ve spisu, na základě kterého bylo přijato rozhodnutí ze dne 6. srpna 1991, a Tribunál ji musel vyzvat, aby předložila korespondenci zaslanou Italské republice patrně v září 1991 týkající se prodloužení platnosti sazby Terni.

260 Žalobkyně tvrdí, že rozhodnutí ze dne 6. srpna 1991, následná výměna dopisů, jakož i následný souhlas Komise, zakládají „právní stav". To u žalobkyně vzbudilo legitimní očekávání ohledně zachování kompenzační povahy režimu Terni i po jeho *ex post* opětovném vymezení, jež by mělo být považováno za legální. Tyto úvahy vylučují

kvalifikaci daného režimu jako státní podpory. Uvedené skutečnosti umožňují prokázat existenci mimořádných okolností, jež žalobkyni, jakož i italské orgány, vedly ke spoléhání na to, že kompenzační povaha režimu Terni nebude při prodloužení platnosti sazby Terni změněna a že bude dodržena souběžnost, o níž bylo rozhodnuto na počátku, mezi virtuálním samovýrobcem a samovýrobcem, který má v držení koncesi na vodní elektrárny.

261 Zjištění Komise uvedené v bodě 123 odůvodnění napadeného rozhodnutí, podle kterého sporné opatření změnilo způsob výpočtu sazby Terni, nemůže vyvrátit závěr uvedený v předchozím bodě. Podle žalobkyně souhrn skutečností, které u ní vyvolaly legitimní očekávání, neplyne z totožnosti způsobů výpočtu přijatých pro účely stanovení dané sazby v roce 1991 a poté v roce 2005, ale z toho, že v obou případech byla náhrada poskytnutá společnosti Terni (a její nástupkyně) právoplatně opětovně vymezena *ex post* v souladu s původním důvodem své existence a že rovněž v obou případech opětovné vymezení *ex post* daného opatření týkajícího se náhrady nemohlo samo o sobě způsobit kvalifikaci daného opatření jako podpory. Komise opomněla zohlednit skutečnost, že tento způsob revize byl méně výhodný pro podniky příjemce nepodléhající výnosu č. 1165/63 a jeho jediným cílem bylo odrážet v určité míře změny cen elektřiny zaznamenané na trzích, což bylo v roce 1963 zjevně nemožné.

262 Žalobkyně zdůrazňuje, že v dobré víře důvěřovala souhlasu, který Komise vydala ohledně kompenzační povahy prodloužení, o níž bylo rozhodnuto v roce 1991 za účelem uskutečnění významných investic do odvětví metalurgie na základě dohody s italskými orgány, pro něž bylo prodloužení kompenzačního opatření hlavním závazkem v odpovědi na významná rozhodnutí převzatá v oblasti investic a zachování pracovních míst.

263 Nakonec tvrdí, že případné vrácení preferenční sazby by rovněž bylo v rozporu s pravidlem *non venire contra factum proprium*, jež zakazuje Komisi jednat ve stejných otázkách podstatně odlišným způsobem, zejména pokud takové jednání vyvolalo u jeho adresátů přesvědčení, že existuje určitý právní stav. Tato zásada ochrany legitimního očekávání zakazuje Komisi vrátit se v projednávané věci k jejímu posouzení kompenzační povahy preferenční sazby.

264 Komise tvrdí, že judikatura jasně a stále potvrzuje, že zásadu ochrany legitimního očekávání lze uplatnit pouze pokud existují „konkrétní ujištění", která byla poskytnuta správním orgánem, a nikoli, jako v projednávané věci, vágní a navíc neupřesněné okolnosti považované za důvod vzniku „právního stavu".

265 Žalobkyně nemůže založit svůj žalobní důvod na pouhé výměně dopisů mezi různými italskými správními orgány. Je zjevné, že i za předpokladu, že skutečně došlo ke stykům mezi Komisí a italskými orgány, nelze mít v žádném případě za to, že mohly založit právní stav dovolávaný žalobkyní bez znalosti obsahu případných sdělení Komise, po kterých není žádná stopa.

266 Zdálo by se, že z dopisu ze dne 19. září 1991 uvedeného žalobkyní vyplývá, že Komise požádala italské orgány o informace ve věci prodloužení platnosti sazby Terni stanoveného zákonem č. 9/91. Tato skutečnost, která zdaleka nepotvrzuje tezi žalobkyně, naopak naznačuje, že v rozhodnutí ze dne 6. srpna 1991 Komise nezaujala ohledně prodloužení platnosti sazby Terni konkrétní stanovisko, neboť žádost o informace by v opačném případě neměla smysl.

267 V každém případě nemohla žádná skutečnost týkající se rozhodnutí ze dne 6. srpna 1991 podnítit italské orgány ani společnosti ex-Terni k tomu, aby si myslely, že Komise nepovažuje prodloužení platnosti sazby Terni za státní podporu. Komise dodává, že sporné opatření nejenže prodloužilo dobu platnosti preferenční sazby, ale také zcela změnilo metodu výpočtu dané sazby, a vyvodila z toho, že se tedy společnosti ex-Terni nemohou domnívat, ani s ohledem na tuto významnou změnu, že sporné opatření bylo nepřímo zahrnuto v rozhodnutí ze dne 6. srpna 1991, jež odkazovalo na zákon č. 9/91.

Závěry Tribunálu

268 Je třeba připomenout, že sporné opatření bylo zavedeno bez předchozího oznámení, čímž byl porušen čl. 88 odst. 3 ES.

269 Přitom s ohledem na imperativní charakter kontroly státních podpor prováděné Komisí na základě článku 88 ES mohou podniky v zásadě mít legitimní očekávání, že byla při poskytování podpory zachována pravidla pouze v případě, že tato podpora byla poskytnuta v souladu s postupem upraveným uvedeným článkem. S řádnou péčí postupující hospodářský subjekt musí být totiž běžně schopen ujistit se o tom, že byl tento postup dodržen (rozsudky Soudního dvora Komise v. Německo, bod 251 výše, bod 14, a ze dne 14. ledna 1997, Španělsko v. Komise, C-169/95, Recueil, s. I-135, bod 51; rozsudek Tribunálu ze dne 6. března 2002, Diputación Foral de Álava a další v. Komise, T-127/99, T-129/99 a T-148/99, Recueil, s. II-1275, bod 235).

270 Konkrétně, pokud je podpora poskytnuta bez předchozího oznámení Komisi, takže je podle čl. 88 odst. 3 ES protiprávní, příjemce podpory nemůže mít v tomto okamžiku legitimní očekávání, že byla při poskytování podpory zachována pravidla (rozsudek Soudního dvora ze dne 11. listopadu 2004, Demesa a Territorio Histórico de Álava v. Komise, C-183/02 P a C-187/02 P, Recueil, s. I-10609, bod 45).

271 Judikatura však nevylučuje možnost, že by se příjemci protiprávní podpory dovolávali výjimečných okolností, které v nich mohly vyvolat legitimní očekávání ohledně souladu této podpory s pravidly, aby zabránili jejímu navrácení (rozsudky Soudního dvora ze dne 10. června 1993, Komise v. Řecko, C-183/91, Recueil, s. I-3131, bod 18, a Demesa a Territorio Histórico de Álava v. Komise, bod 270 výše, bod 51; rozsudek Tribunálu ze dne 15. září 1998, BFM a EFIM v. Komise, T-126/96 a T-127/96, Recueil, s. II-3437, bod 69).

272 Je třeba uvést, že je přípustné, aby příjemci protiprávní podpory uplatnili takové okolnosti, jak vyplývá z rozsudku Soudního dvora ze dne 24. listopadu 1987, RSV v. Komise (223/85, Recueil, s. 4617, bod 17).

273 V daném rozsudku měl Soudní dvůr za to, že dlouhá doba, kterou Komise potřebovala k rozhodnutí, že podpora je protiprávní a že musí být členským státem zrušena a vybrána zpět, může za určitých okolností u příjemců uvedené podpory vyvolat legitimní očekávání, které může Komisi bránit v tom, aby přikázala uvedenému členskému státu, aby nařídil její navrácení.

274 Z toho vyplývá, že existence mimořádných okolností může odůvodnit zrušení rozhodnutí Komise, pokud je Komise opomene zohlednit, a že příjemce podpory může před soudem Společenství uplatnit argument legitimního očekávání.

275 Je třeba rovněž a zejména uvést, že přijetí nařízení č. 659/1999 vytvořilo novou situaci, co se týče navrácení neslučitelných podpor, z čehož je třeba vyvodit veškeré právní důsledky. Článek 14 odst. 1 uvedeného nařízení potvrzuje systematičnost navrácení (první věta), přičemž stanoví výjimku (druhá věta) pokud by navrácení podpory bylo v rozporu s obecnými zásadami práva Unie.

276 Existuje tedy ustanovení sekundárního práva, které musí Komise zohlednit při přijetí svých rozhodnutí, a které ji může případně vést k tomu, že se vzdá požadavku na vrácení neslučitelné podpory. Je nezpochybnitelné, že porušení takového ustanovení lze uplatnit na podporu zrušení části rozhodnutí, které nařizuje vrátit podporu.

277 To je případ v projednávané věci v tom smyslu, že Komise v bodech 149 až 159 odůvodnění napadeného rozhodnutí ověřila existenci mimořádných okolností, které by mohly založit legitimní očekávání ze strany společností ex-Terni ohledně legality napadeného opatření, a dospěla k tomu, že neexistují, což žalobkyně zpochybňuje a uplatňuje porušení článku 14 nařízení č. 659/1999 a zásady ochrany legitimního očekávání.

278 Pokud jde o opodstatněnost uvedeného žalobního důvodu, argumentace žalobkyně neprokázala existenci mimořádných okolností, které by mohly být základem legitimního očekávání ohledně regulérnosti dotčené podpory, nebo jak tvrdí žalobkyně, ohledně skutečnosti, že sporné opatření není státní podporou.

279 Je totiž nesporné, že rozhodnutí ze dne 6. srpna 1991 nevznášet námitky podle definice v čl. 4 odst. 3 nařízení č. 659/1999 odpovídá situaci, v níž Komise po předběžném přezkumu určí, že oznámené opatření, které spadá do působnosti čl. 87 odst. 1 ES,

nevyvolává pochybnosti o své slučitelnosti se společným trhem, a v důsledku toho rozhodne, že toto opatření je se společným trhem slučitelné. Znění uvedeného rozhodnutí potvrzuje prohlášení Komise, podle kterého opatření týkající se prodloužení platnosti sazby Terni obsažené v zákoně č. 9/91 bylo kvalifikováno jako slučitelná podpora (viz bod 113 výše).

280 Skutečnost, že z dopisu italského Ministerstva průmyslu, obchodu a řemeslné výroby ze dne 19. září 1991 zaslaného italskému Ministerstvu pro správu státních podílů vyplývá, že po přijetí rozhodnutí ze dne 6. srpna 1991 Komise požádala italské orgány o informace ve věci prodloužení platnosti sazby Terni stanovené zákonem č. 9/91, nemůže tento závěr zpochybnit.

281 Tato skutečnost spíše prokazuje, jak uvádí Komise v bodech 134 a 135 odůvodnění napadeného rozhodnutí, že dokumenty, na nichž bylo rozhodnutí ze dne 6. srpna 1991 založeno, obsahovaly pouze stručný popis a hodnocení článků, zákona č. 9/91, jež mají význam s ohledem na státní podporu, a že čl. 20 odst. 4 zákona, který stanoví prodloužení platnosti sazby Terni, zmíněn nebyl, což neumožňuje s jistotou určit, zda Komise sazbu Terni prověřila a hodlala schválit.

282 Pouhá žádost Komise o informace a její mlčení po obdržení odpovědi italských orgánů nemůže být základem pro legitimní očekávání žalobkyně, dokonce ani za předpokladu, že byla skutečně vydána a Komisí obdržena.

283 Jednání Komise od srpna do listopadu 1991 mohlo u žalobkyně nanejvýš vyvolat dojem jistého zmatení a vyvolat otázky o jeho smyslu. Přitom pouhá skutečnost, že kvalifikace opatření týkajícího se prodloužení platnosti sazby Terni stanovené zákonem č. 9/91 jako státní podpory se příjemci podpory mohla zdát pochybná, je zjevně nedostačující pro odůvodnění jakéhokoli legitimního očekávání ze strany příjemce v regulérnost podpory nebo ve skutečnost, že sporné opatření nepředstavuje státní podporu (viz v tomto smyslu rozsudek Tribunálu ze dne 29. září 2000 ESTM v. Komise, T-55/99, Recueil, s. II-3207, bod 128).

284 Konečně, jak v bodě 154 odůvodnění napadeného rozhodnutí poznamenává Komise, rozhodnutí ze dne 6. srpna 1991 se týká pouze opatření stanoveného zákonem č. 9/91, a proto povolení daného opatření nezakládá legitimní očekávání ohledně legality nového opatření zavedeného zákonem č. 80/05 nebo ohledně skutečnosti, že v něm obsažené prodloužení platnosti sazby Terni nepředstavuje podporu.

285 Je třeba v tomto ohledu připomenout, že zákon č. 9/91 měl dvojí cíl, tedy současné prodloužení doby platnosti sazby Terni a koncesí na vodní elektrárny samovýrobců do roku 2001, ale také odstranění dané sazby do konce roku 2007.

286 Je nesporné, že sporné opatření jednak ukončilo proces postupného snižování sazby Terni, neboť stanovilo jeho uplatnění přinejmenším do roku 2010, a jednak zcela změnilo způsob výpočtu uvedené sazby, jak vyplývá z bodů 123 a 124 odůvodnění napadeného rozhodnutí.

287 V tomto kontextu Komise kvalifikovala sporné opatření jako novou podporu, přičemž žalobkyně tuto kvalifikaci nezpochybňuje. Dané opatření mělo být oznámeno Komisi v souladu s čl. 88 odst. 3 ES, k čemuž nedošlo.

288 Z toho plyne, že žalobkyně nemohla z rozhodnutí ze dne 6. srpna 1991 a následného chování Komise vyvodit, že nové opatření týkající se prodloužení zavedeného zákonem č. 80/05 nelze kvalifikovat jako státní podporu ve smyslu článku 87 ES.

289 Za těchto okolností je třeba zamítnout žalobní důvod vycházející z porušení čl. 14 odst. 1 nařízení č. 659/1999 a ze zásady ochrany legitimního očekávání.

290 Ze souhrnu výše uvedených úvah, aniž je třeba ukládat požadovaná organizační procesní opatření, vyplývá, že žaloba musí být zamítnuta v plném rozsahu.

**K nákladům řízení**

291 Podle čl. 87 odst. 2 jednacího řádu se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a žalobkyně neměla ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedené uložit náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů

TRIBUNÁL (pátý senát)

rozhodl takto:

**1) Žaloba se zamítá.**

**2) Společnosti ThyssenKrupp Acciai Speciali Terni SpA se ukládá náhrada nákladů řízení.**

Vilaras Prek Ciucă

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 1. července 2010.

Podpisy.

# Obsah

Skutkový základ sporu ..... II - 3237

Řízení a návrhová žádání účastnic řízení ..... II - 3243

Právní otázky ..... II - 3245

K žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení čl. 87 odst. 1 ES ..... II - 3246

Argumenty účastnic řízení ..... II - 3246

Závěry Tribunálu ..... II - 3255

K žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení podstatných procesních náležitostí a z porušení článků 87 ES a 88 ES z důvodu zjevně nesprávného posouzení hospodářské studie předložené italskými orgány ..... II - 3279

K porušení podstatných procesních náležitostí ..... II - 3279

– Argumenty účastnic řízení ..... II - 3279

– Závěry Tribunálu ..... II - 3283

Ke zjevně nesprávnému posouzení hospodářské studie předložené italskými orgány ..... II - 3294

– Argumenty účastnic řízení ..... II - 3294

– Závěry Tribunálu ..... II - 3297

K žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení čl. 88 odst. 3 ES ..... II - 3298

Argumenty účastnic řízení ..... II - 3298

Závěry Tribunálu ..... II - 3302

K žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení čl. 14 odst. 1 nařízení č. 659/1999 a zásady ochrany legitimního očekávání ..... II - 3309

Argumenty účastnic řízení ..... II - 3309

Závěry Tribunálu ..... II - 3314

K nákladům řízení ..... II - 3319